



T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMLERİ KONUSUNDA ÖZ YETERLİKLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nesibe Gül KARANFİL

ÇANKIRI 2023

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMLERİ KONUSUNDA ÖZ YETERLİKLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Nesibe Gül KARANFİL

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Nazan KAYTEZ

ÇANKIRI 2023

KABUL VE ONAY

ÇAKÜ, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 198201007 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Nesibe Gül KARANFİL, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocukların Eğitimleri Konusunda Öz Yeterlikleri ile Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Savunma Tarihi: 31.01.2023

Tez Danışmanı:	Doç. Dr. Nazan KAYTEZ Çankırı Karatekin Üniversitesi	…… İmza
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Güzin Yasemin TUNÇAY Çankırı Karatekin Üniversitesi	…… İmza
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Müge KUNT Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	…… İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım
Doç. Dr. Nazan KAYTEZ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocukların Eğitimleri Konusunda Öz Yeterlikleri ile Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi" başlıklı tez bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Nesibe Gül KARANFİL

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve çalışmamın her safhasında yakın ilgisi ve önerileri ile beni yönlendiren, her zaman destekleyerek büyük bir sabır ve anlayış gösteren, yardımlarını esirgemeyen, kıymetli hocam Doç. Dr. Nazan KAYTEZ'e sonsuz teşekkür ederim. Bu çalışma sürecinde anketlerime katılıp bana destek olan meslektaşlarıma, yardımlarını ve desteklerini eksik etmeyen sevgili arkadaşlarıma, evlatları olmaktan büyük gurur duyduğum, maddi ve manevi desteklerini her zaman hissettiğim aileme en içten dileklerimle teşekkür ederim.

Nesibe Gül KARANFİL

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY ..... **iii**
ETİK BEYANNAMESİ ..... **iv**
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR ..... **v**
KISALTMALAR ..... **viii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ÖZET ..... **x**
SUMMARY ..... **xi**
1.GİRİŞ **1**
1.1 Çalışmanın Amacı 3
1.2 Problem Cümlesi 3
1.3 Araştırmanın Önemi 4
1.4 Sınırlılıklar 6
1.5 Sayıltılar 6
1.6 Tanımlar 6
2.GENEL BİLGİLER **7**
2.1 Özel Yeteneklilik Kavramı 7
2.2 Özel Yetenekli Çocukların Özellikleri 9
2.2.1 Okul öncesi dönemdeki özel yetenekli çocukların özellikleri 10
2.3 Okul Öncesi Dönemde Özel Yetenekli Çocukların Tanılanması 12
2.4 Özel Yetenekli Çocukların Öğretmenleri 15
2.4.1 Okul öncesi öğretmenleri ve özel yetenekli çocuklar 16
2.4.2 Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlikleri 17
2.5 Yaratıcı Düşünme Becerisi 19
2.5.1 Çocukta yaratıcılığı etkileyen etmenler 21
2.5.2 Yaratıcı öğretmenin özellikleri 21
2.6 Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık 23
2.6.1 Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun yaratıcılığının gelişimindeki rolü 24
2.7 Özel Yetenekli Çocuklar ve Yaratıcı Düşünme 26
2.8 İlgili Araştırmalar 27
2.8.1 Yurt içinde yapılan araştırmalar 27
2.8.2 Yurt dışında yapılan araştırmalar 32
3.MATERYAL VE YÖNTEM **37**

3.1 Araştırma Modeli 37
3.2 Evren ve Örneklem 37
3.3 Veri Toplama Araçları 38
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu 39
3.3.2 Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ) 39
3.3.3 Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği (MYDEÖ) 39
3.4 Verilerin Toplanması 41
3.5 Verilerin Analizi 41
4.BULGULAR 43
5.TARTIŞMA 53
6.SONUÇ VE ÖNERİLER 61
6.1 Sonuçlar 61
6.2 Öneriler 62
6.2.1 Öğretmenler için öneriler 62
6.2.2 Araştırmacılar için öneriler 63
KAYNAKLAR 64
EKLER 71
ÖZGEÇMİŞ 72

KISALTMALAR

BİLSEM : Bilim ve Sanat Merkezi

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

MYDEÖ : Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği

ÖYBASAT : Özel Yetenekliler Başarı Testi

ÖYEP : Özel Yetenekliler Eğitim Programı

ÜYEÖÖ : Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği

ÜYÇAGEP : Üstün Yetenekli Çocuk Aday Gösterme Eğitim Programı

ÜYÇALÖ : Üstün Yetenekli Çocuk Algı Ölçeği

RAM : Rehberlik Araştırma Merkezi

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Araştırmaya alınan okul öncesi öğretmenlerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin dağılımları. 38
Tablo 3.2. Araştırmada kullanılan Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ile Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Cronbach alfa katsayısı testi. 40
Tablo 3.3. Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ile Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeğinin alt boyutlarının basıklık katsayısı ve çarpıklık katsayısı değerlerine ilişkin Kolmogorov- Smirnov testi sonuçları. 42
Tablo 4.1. Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları. 43
Tablo 4.2. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskall Wallis H testi sonuçları. 44
Tablo 4.3. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskall Wallis H testi sonuçları. 46
Tablo 4.4. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları. 47
Tablo 4.5. Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskall Wallis H testi sonuçları. 48
Tablo 4.6. Okul öncesi öğretmenlerin özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyiminin olup olmaması durumuna göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları. 50
Tablo 4.7. Okul öncesi öğretmenlerin özel yetenekli çocukların eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almama durumuna göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları. 51
Tablo 4.8. Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği alt boyutları ile Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği arasındaki korelasyon. 52

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMLERİ KONUSUNDA ÖZ YETERLİKLERİ İLE YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

KARANFİL, Nesibe Gül. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocukların Eğitimleri Konusunda Öz Yeterlikleri ile Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi), Çankırı, 2023.

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bağımsız anaokulları, anasınıfları, özel anaokulları ve anasınıflarında görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit örnekleme yöntemi ile seçilmiş Çankaya, Keçiören, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan bağımsız anaokullarında, ilköğretim bünyesindeki anasınıflarında, özel anaokullarında ve özel bağımsız anaokullarında görev yapan 300 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ)" ve "Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Mann-Whitney U, Kruskall Wallis H Testi ve Spearman Korelasyon testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermezken ($p>0.05$) yaş, mesleki kıdem yılı, öğrenim durumu, çalışılan okul türü, özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi ve özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ise cinsiyet, yaş, mesleki kıdem yılı, çalışılan okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermezken ($p>0.05$), öğrenim durumu, özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi ve özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Araştırmada ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmenleri, öz yeterlik, yaratıcı düşünme eğilimleri.

AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL TEACHERS SELF EFFICACY AND CREATIVE THINKING TENDENCIES IN EDUCATION OF GIFTED CHILDREN

SUMMARY

KARANFİL, Nesibe Gül. An Investigation of Preschool Teachers Self Efficacy And Creative Thinking Tendencies in Education of Gifted Children, (Master Thesis)**,** Çankırı, 2023.

In the study, it is aimed to examine the self-efficacy and creative thinking tendencies of preschool teachers about the education of gifted children. The universe of the research consists of preschool teachers working in independent kindergartens, kindergartens, private kindergartens and kindergartens affiliated to Ankara Provincial Directorate of National Education. The sample of the research consists of 300 pre-school teachers working in independent kindergartens, kindergartens within primary education, private kindergartens and private independent kindergartens in Çankaya, Keçiören, Sincan and Yenimahalle districts selected by simple random sampling method. In the study, data are collected with the "Personal Information Form", "Self-Efficacy Scale for the Education of the Gifted and Talented" and "Marmara Creative Thinking Tendencies Scale". Mann-Whitney U, Kruskall Wallis H Test and Spearman Correlation Test are used in the analysis of the data.

As a result of the research, while the self-efficacy of preschool teachers in the education of gifted children does not show a significant difference by gender variable ($p>0.05$), it shows a significant difference by age, professional seniority, education level, type of school, experience of working with gifted children and in-service training for gifted children ($p<0.05$). On the other hand, creative thinking tendencies of preschool teachers does not show a significant difference by gender, age, professional seniority and type of school they work at ($p>0.05$); it shows a significant difference by educational status, experience of working with gifted children and in-service training for gifted children ($p<0.05$). In the study, a positive relationship was determined between the self -competence of preschool teachers about the education of special talented children and the tendency to think about creative thinking.

Key Words: Preschool teachers, self-efficacy, creative thinking tendencies.

1. GİRİŞ

Geçmişte üstün zekâ olarak nitelendirilen üstün yeteneklilik; zekâ düzeylerinde ve zihinsel yeteneklerinde yaşıtlarının birçoğuna göre üst düzeyde performans gösterme ve yaratıcılığın güçlü olması durumudur (Ataman vd., 2019). Geçmişten günümüze bakıldığında üstün zekâ ile ilgili birçok tanım yapılmış ve zaman içerisinde üstün zekâ kavramına bakış açısı değişmiştir. Yirminci yüzyılın başlarında üstün zekâ kavramı deha ile ilişkilendirilmiştir. İlerleyen süreçte bu kavrama daha geniş açılardan bakılmış, üstün zekâ rakamlarla ifade edilmek yerine herhangi bir performans alanında yüksek veya ileri düzeyde kapasite olarak adlandırılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri Üstün Zekâlı Çocuklar Ulusal Birliği'ne göre üstün zekâlı çocuklar bir ya da birden fazla alanda olağanüstü performans gösteren veya olağanüstü potansiyeli olan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Sak, 2019).

Dağlıoğlu ve Suveren (2013), yetenek kavramının zekâyı kapsadığını ve bu nedenle üstün zekânın "*üstün yetenek*" başlığı altında tek bir terim olarak ifade edilebileceğini ifade etmişlerdir. Ersoy ve Avcı da (2004), üstün zekâ ve üstün yetenek kavramlarının farklı olmadığını, üstün zekânın üstün yetenek içerisinde tanımlanabileceğini belirtmişlerdir. Üstün yetenekliliğin sadece üstün zekâ potansiyeline sahip olma ile sınırlı olmadığı bilinmekte ve bu sebeple günümüzde "*üstün zekâlı*" yerine "*üstün yetenekli*" veya "*özel yetenekli*" kavramları tercih edilmektedir (Özbay, 2012; Yoleri, Tetik ve Çetken, 2018). Ülkemizde de üstün zekâlı kavramının sınırlayıcı bir etkisi olduğu düşünülmekte ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yaklaşık son on yıldır "*özel yetenekli*" teriminin kullanılması önerilmektedir (Yörük, 2020). Bu araştırmada da üstün zekâ yerine özel yetenekli kavramı kullanılmıştır.

Özel yetenekli çocuklar genel olarak akranlarından farklı gelişimsel özelliklere sahip çocuklardır. Bu çocuklar akranlarından erken konuşurlar ve yürürler. Bedensel gelişimleri yaşıtlarına kıyasla daha ileridedir. Kendilerini rahat ifade edebilirler, bağımsız ve özgüvenlidirler. Sorumluluk duyguları kuvvetlidir. Okumaya karşı ilgileri fazla olduğu için okumayı erken yaşta öğrenirler. Çok çeşitli alanlara ilgi duyarlar, öğrenmek istedikleri şeyler hakkında detaylı bilgiye sahip olmak isterler. Bilinenin dışında sorular sormaktan ve cevapların farklı yönlerini bulmaktan hoşlanırlar. Öğrenme istekleri süreklidir. Özel yetenekli çocuklar sosyal ilişkilerinde de

başarılıdırlar. Çoğunlukla kendilerinden yaşça büyük olan kişilerle arkadaş olmaktan hoşlanırlar (Özkan, 2013).

Özel yetenekli çocuklar kendi aralarında farklı özelliklere de sahip olabilmektedir. Örneğin, bazı özel yetenekli çocuklar başarılarıyla ve olağanüstü gelişimleriyle daha kolay fark edilirken bazı özel yetenekli çocuklar ise daha zor fark edilebilmektedir. (Levent, 2013; Pak ve Özden, 2018). Bazı özel yetenekli çocukların zor fark edilmesinde ebeveyn, öğretmen ve tanılama aşamasında görev alan uzmanların rolü oldukça önemlidir (Sak, 2014; Tanık Önal, 2019). Günümüzde gelişen teknoloji ve özel yeteneklilik konusunda farkındalığın artmasıyla birlikte özel yetenekli çocuklar eskiye oranla daha kolay fark edilse de özellikle öğretmenler ve BİLSEM de görev yapan uzmanların özel yeteneklilik konusunda bilgi ve tecrübe sahibi olmaları doğru tanılama açısından büyük önem taşımaktadır (Kalandarovna, 2022).

Özel yetenekli çocuklar, toplumun geleceği açısından önemli bir role sahiptir. Bu nedenle bu çocukların sahip oldukları yeteneklerin özellikle erken dönemde fark edilmesi ve uygun eğitim ortamının sunulması gerekmektedir. Bu çocuklara yetenekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda uygun eğitimin verilmesi var olan potansiyellerinin açığa çıkması açısından büyük önem taşımaktadır (Aydın ve Şentürk, 2020; MEB, 2013a). Bu çocukların potansiyellerinin açığa çıkmasında ve erken dönemde tanılanmalarında ailelerin farkındalıkları da çok önemlidir (Walsh, Hodge, Bowes ve Kemp, 2010; Duran ve Dağlıoğlu, 2017). Bu nedenle anne- babaların çocuklarını iyi gözlemlemesi ve özel yeteneklilik hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Çocuğunda yaşıtlarından farklı gelişimsel özellikler gözlemleyen anne-babalar çocuğun erken tanılanmasında kritik rol oynamaktadır (Duran ve Dağlıoğlu, 2017; Karakuş, 2010).

Okul öncesi dönemde çocuğu tanımak ve potansiyelini keşfetmek için en büyük sorumluluk aileyle birlikte okul öncesi eğitim kurumlarına dolayısıyla okul öncesi öğretmenlerine düşmektedir. Okul öncesi öğretmenin çocukları tanıma ve değerlendirme konusunda bilgi sahibi olması ve çocuklara etkili bir eğitim ortamı sunabilmesi çok önemlidir (Gülkaya, 2016). Başal ve Taner (2004), öğretmenlerin eğitim sürecinde kullanacağı teknik, yöntem, materyal ve eğitim ortamının önemini vurgulamış ancak en önemli etkenin öğretmenin sahip olduğu kişisel özellikleri olduğunu belirtmiştir (akt. Sarar, 2018). Eker'e (2020) göre nitelikli bir okul öncesi öğretmeni çocukları seven, öğrenmeye açık, yaratıcı kişilik özelliğine sahip biri

olmalıdır. Ancak bu özelliğe sahip öğretmenler yaratıcılık potansiyeli yüksek olan özel yetenekli çocukları daha kolay fark edebilmektedir. Hall ve Skinner (1980) özel yetenekli çocukların yaratıcılık konusunda yaşıtlarından daha yüksek performans sergilediğini, bu çocukların fark edilmesinde de yaratıcı kişilik özelliğine sahip bir öğretmeninin varlığının önemli olduğunu belirtmiştir (akt. Karadağ, 2015). Eren Tuzkan'a (2019) göre öğretmenin sadece çocuğu fark etmesi değil gelişimini destekleyecek öz yeterliliğe sahip olması da çok önemlidir. Çünkü çocukların ihtiyaçlarına paralel etkili bir eğitim ortamı hazırlamak öğretmenin sorumlulukları arasındadır. Bu da öğretmenin yaratıcı düşünme becerisiyle yakından ilişkilidir (Eren Tuzkan, 2019). Ancak yaratıcı düşünme ve özel yetenekli çocuklara eğitim verme konusunda öz yeterliliğe sahip öğretmenler çocuklarda merak ve ilgi uyandırır, bağımsız ve yaratıcı düşünme becerilerini destekler, çocuklara yeni fırsatlar sunarlar (Piske, Stoltz ve Machado, 2014).

1.1 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesidir.

1.2 Problem Cümlesi

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin öz-yeterlikleri cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mesleki kıdem, çalıştıkları okul türü, özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimleri ve özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alıp-almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mesleki kıdem, çalıştıkları okul türü, özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimleri ve özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alıp-almama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem, çocuğun tüm alanlarda en hızlı gelişim gösterdiği dönemdir. Çocuğun okul ortamıyla ilk kez buluştuğu okul öncesi dönemde çocuğa verilecek temel bilgiler ve çocuğa kazandırılacak her türlü alışkanlıklar, çocuğun ileriki yaşamı için çok önemlidir. Bu nedenle okul öncesi dönemin etkili bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir (Akduman, 2016).

Okul öncesi eğitim, çocuğun kendisini ve çevresini keşfederek öğrenmesini amaçlar. Bu nedenle okul öncesi eğitim kapsamında çocuklara uyarıcı bir ortamın sunulması ve gelişimlerinin çok yönlü desteklemesi gerekmektedir. Bu süreçte okul öncesi öğretmeni önemli rol oynamaktadır (Çullu, 2019). Okul öncesi öğretmenlerinin etkili bir eğitim ortamı oluşturabilmesi için iyi birer gözlemci olması gerekmektedir. Öğretmenin çocukların bireysel özelliklerinin farkında olması ve onların gelişimsel sürecini takip edebilmesi çok önemlidir. Bu özelliklere sahip bir okul öncesi öğretmeniyle özel yetenekli çocuklar daha kolay fark edilmektedir (Dağlıoğlu, 2015; Öz, 2021; Yoldaş, Yetim ve Küçükoğlu, 2016).

Özel yetenekli çocuklar, öğrenme hızları ve sahip oldukları özellikler açısından akranlarından farklı oldukları için bu çocukların öğretmenlerinin de bir takım bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenin bilgi ve becerisi çocuklara etkili bir eğitim verilmesi açısından da çok önemlidir (Dağlıoğlu, 2010). Etkili bir eğitim için özellikle öğretmenin özel yetenekli çocukların eğitimi konusunda sahip olduğu öz yeterlilik büyük önem taşımaktadır. Öz yeterliği yüksek olan okul öncesi öğretmenlerinin, çocukların farklı ve özel yönlerini keşfetme ve bunları destekleme konusunda daha fazla çaba sarf ettiği bilinmektedir (Gök, 2022). Bu öğretmenler farklılaştırılmış eğitim programları hazırlama, uygun öğrenme ortamları oluşturma konusunda daha başarılıdırlar (Daştan, 2016). Kurt'a (2012) göre öz yeterlilikleri yüksek öğretmenler aynı zamanda görev ve sorumluluklarının bilincinde olan, problem çözme, liderlik ve yaratıcılık özellikleri yüksek öğretmenlerdir. Karaçelik'e (2009) göre bir öğretmen ne kadar yetenekli ve zeki olursa olsun yaratıcı düşünme becerilerini kullanamadığı sürece nitelikli bir öğretmen olamamaktadır. Davis ve Rimn'e (2004) göre öz yeterliliği ve yaratıcı düşünme becerileri yüksek öğretmenler özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarını konusunda bilgi sahibidirler. Bu öğretmenler çocukların gereksinimlerini dikkate almakta ve çocukları ilgi alanları doğrultusunda yönlendirmektedir (Chan, 2001; Clark, 2013, Vialle ve Quigley, 2002; Vialle ve

Tischler, 2009; Seyhan, 2015). Yıldız ve Şener'e (2007) göre öğretmenin kişiliği ve alandaki öz yeterliği, çocukların yaratıcılık sınırlarını genişletmektedir

Okul öncesi öğretmenlerin öz yeterliklerine veya yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin araştırmalar incelendiğinde, Tezcan'ın (2012) okul öncesi öğretmenlerinin erken yaştaki üstün zekalı çocuklara ve eğitimlerine yönelik algılarını incelediği, Seyhan'ın (2015) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları ile tutumları arasındaki ilişkisini incelediği, Gülkaya'nın (2016) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlemeyi amaçladığı, Daştan'ın (2016) okul öncesi öğretmenlerinin öz-yeterlik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutumlarını karşılaştırdığı, Çoban'ın (2016) okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerini incelediği, Aydın'ın (2019) okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi araştırdığı, Sarar'ın (2018) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik algı ve bilgisi arasındaki ilişkisini incelediği, Dereli'nin (2019) okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukların aday gösterilmelerine yönelik geliştirilen eğitim programının etkililiğini araştırdığı, Aşık'ın (2020) erken çocukluk döneminde özel yetenekli bireyleri tanıma ve eğitimi ile ilgili ebeveyn ve okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlilik algılarını incelediği, Aydın'ın (2020) okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim programının etkililiğini araştırdığı, Öz'ün (2021) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerini araştırdığı, Deli'nin (2022) okul öncesi öğretmenlerinin üstün potansiyelli çocuklara ilişkin deneyimlerini incelediği görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklarla ilgili genel olarak öz yeterlik inançlarının, algılarının, tutumlarının, bilgi düzeylerinin araştırıldığı belirlenmiş ancak öz yeterlik ile yaratıcı düşünme becerisi arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri ve yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4 Sınırlılıklar

1. Araştırma sonuçları "Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ)" ve "Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği (MYDEÖ)" den elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma, 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ilinin merkez ilçelerinde (Çankaya, Keçiören, Sincan ve Yenimahalle) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilköğretim okullarının anasınıfı, bağımsız anaokulu, özel okul anasınıfı ve özel bağımsız anaokulunda görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.5 Sayıltılar

1. Araştırmada öğretmenlerin veri toplama araçlarını objektif ve doğru cevapladıkları varsayılmaktadır.
2. Araştırma için belirlenen örneklem grubunun, araştırmanın evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.6 Tanımlar

Özel yeteneklilik: Çocuğun bir ya da birden fazla alanda yaşıtlarına göre üst düzeyde becerilere sahip olması ve bu özelliğin alan uzmanları tarafından tanı konulabilir nitelikte olup özel eğitime ihtiyaç duyması durumudur (Su, Sağlam ve Mutlu, 2017).

Özel yetenekli çocuk: Yaşıtlarına göre öğrenme hızı yüksek olan, yaratıcılık, sanat, liderliğe yönelik becerilerde yaşıtlarından önde olan, akademik yeteneklerde özel durumları olup soyut düşünme becerileriler sahip olan, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi sevip bu alanlarda yüksek düzeyde performans gösteren çocuktur. (MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018).

Öz yeterlik: Bireylerin içinde bulundukları durumla başa çıkabilmek için gerekli olan davranışları ne derece iyi düzeyde yapabileceklerine ilişkin bireysel yargılarıdır (Bandura, 1993; Kurt, 2012).

Yaratıcı düşünme: Yenilik arayışı içinde olan ya da var olan problemlere yeni çözümler getiren ve özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünce biçimidir (Hançerlioğlu, 2000; Yaşar ve Aral, 2010).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Özel Yeteneklilik Kavramı

Özel yeteneklilik kavramı önceki yıllarda üstün yetenek ve üstün zekâ olarak tanımlanıp kullanılmaktaydı ancak Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunca 15 Ocak 2013 tarihinde yayımlanan Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planında üstün zekâ ve üstün yetenek yerine "*özel yetenek*" kavramının kullanılması ön görülmüştür (MEB, 2013a).

Genel olarak geçmişten günümüze bakıldığında özel yeteneklilik ile ilgili tanımlar kültüre ve zamana bağlı olarak değişiklik göstermiş, üstün zekâ ve özel yeteneklilik konusunda evrensel düzeyde bir tanım yapılamamıştır. Bunun en önemli sebebinin toplumların kendileri için önem verdiği değerlerin değişiklik göstermesi olduğu düşünülmektedir. (Sak, 2019). Toplumlarda görülen bu farklılık bu kavramın isimlendirilmesine de yansımış, özel yetenekliler "*üstün zekâlı, üstün yetenekli, üstün başarılı*" gibi terimlerle ifade edilmiştir. Son olarak kabul edilen ve yaygın olarak kullanılan bir terim olan *özel yetenekli* ismi tercih edilmiştir (Kalem ve Şentürk, 2019).

Ülkemizde özel yetenekli çocuklar, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ve Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) Yönergesi tarafından, *"yaşıtlarına göre hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey"* şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2018 ve Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, 2019).

Üstün yetenekli çocuklar hakkında araştırma yapan ve bu alanın öncülerinden olan Renzulli, Üç Halka Kuramı'nda üstün zekalılığın bir bireyde ortalamanın üzerinde sahip olunan yetenek, motivasyon ve yaratıcılık arasındaki örtüşmeye ve etkileşime dayandığını ifade etmiştir. Ayrıca Renzulli, bireylerin belirli zamanlarda ve belirli koşullarda farklı tür ve derecelerde üstün yetenekli davranışlar geliştirip sergileyebileceğini belirtmektedir (Renzulli, 2012).

Gardner, 1983 yılında üstün zekâlılık çalışmalarına farklı bir bakış açısı getirerek Çoklu Zekâ Kuramını önermiştir. Bu kuramda bahsetmiş olduğu zekâ türleri dilsel, müzikal, mantıksal-matematiksel, ruhsal, kinestetik, içsel ve kişilerarası zekâlardır (akt. Türkman, 2020). İlerleyen yıllarda bu çalışma geliştirilerek gerekli

analizler sonucunda var olan yedi zekâ türüne ek olarak doğal zekâ da eklenmiş, bireylerin yaşadıkları toplumda sorunlarını çözebilmek ve toplumla ilgili ürünler yaratmak için bireysel ve kurumsal olarak bu zekâ türlerinden yararlanacakları belirtilmiştir (Gardner 1999). Gardner bu çalışmasıyla üstün yeteneklilik konusunda kimin nasıl ve hangi davranışıyla üstün yetenekli olduğuna farklı bir boyuttan bakabilmeyi amaçlamıştır (Türkman, 2020).

Üstün zekâ alanında çalışan öncü araştırmacılardan biri olan Gagne, üstün zekâ ve üstün yetenek kavramlarının birbirinin yerine kullanılmaması gerektiğini vurgulayarak, geliştirdiği Ayrımsal Üstün Zekâ ve Yetenek Modeli (DMGT)'nde bu iki kavramın tanımını birbirine bağlayarak ayrımlaştırmaya çalışmıştır. Gagne *üstün zekâyı*; en az bir yetenek alanında bireyi yaşıtlarının en az yüzde 10'u arasına yerleştirecek derecede, herhangi bir eğitim olmaksızın kendiliğinden ifade edilen doğal yeteneklere sahip olup bunları kullanabilmesi olarak tanımlarken, *yetenek* kavramını ise bireyin sistematik olarak geliştirilen yeteneklerinde, bireyi yaşıtlarının en az yüzde 10'u arasına yerleştirecek derecede olağanüstü beceri göstermesi olarak tanımlamıştır (Gagne, 2004).

Sternberg ve Zhang (1995)'in üstün zekâ araştırmaları sonucu geliştirdikleri Beşgen Kuramının amacı, bir bireyi neyin üstün zekâlı yaptığına dair insanların sezgilerini yakalamak ve bunları sistematize etmektir. Kuramda üzerinde durdukları beş kriter; mükemmellik (olağanüstülük), nadirlik (enderlik), üretkenlik, kanıtlanabilirlik ve değerdir. Sternberg ve Zhang, üstün zekalı olduğu ve olmadığı düşünülen birçok insanı değerlendirerek, üstün zekalıların ortak özelliklerinin bu beş kriter olduğunu söylemiş ve bu kriterlerin bireylerin üstün zekalılığın belirlenmesinde ortaklaşa olarak yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Sak (2014), üstün zekâ ile ilgili kuramların toplumsal değerlerden, bireysel yaşantılardan ve bilimsel araştırmalardan etkilendiği söylemiştir. Kuramların temelinde yer alan bireysel yaşantıların ve toplumsal değerlerin, bu kuramların öznel olmasına neden olduğunu belirtmiş bu sebeple üstün zekâ ile ilgili kuramların incelenirken mutlaka kuramcıların bakış açılarının da dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır (aktaran Gökdemir, 2017).

Özel yetenekli her çocuk ülkenin en büyük cevheridir. Tüm çocukların imkanları ölçüsünde eğitimde başarılı olmaları bir ütopya değil, ulaşılabilir bir hedef olmalıdır. Özel yeteneklilerin eğitimi alanındaki ilerleme büyük çoğunlukla

kuramcılar, politikacılar, bilim insanları, öğretmenler ve ebeveynlerden gelen girdilere bağlıdır. Özel yeteneklilik alanındaki ilerleme ancak bu gruplar arasında iletişim ve iş birliği sağlandığında gerçekleşecektir (Ninkov, 2020).

2.2 Özel Yetenekli Çocukların Özellikleri

Özel yetenekli çocuklar, sahip oldukları özellikleri ve gereksinimleri sebebiyle akranlarından farklılık göstermektedir. Kendi potansiyelleri doğrultusunda hazırlanmış programlarla desteklenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Örgün olarak devam ettikleri eğitim kurumlarında özel yetenekli çocuklar için farklılaştırılmış eğitim olanakları sunulmadığında bu çocukların eğitim ihtiyacı gerçek anlamda karşılanmamaktadır (Levent, 2011).

Özel yetenekli çocuklara yönelik eğitim programları hazırlamak için bu çocukların özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir (Sak, 2013; Sarar, 2018). Rogers (1995), özel yetenekli 241 çocuğa yönelik bir araştırma yapmış ve araştırma sonucuna göre özel yetenekli çocukların özelliklerini şu sonuçlarla açıklamıştır (akt. Gülkaya, 2016). *"Özel yetenekli çocukların öğrenme hızı %99,4 oranındadır. Yaşıtlarına göre kelime dağarcıkları %99,3 düzeyinde daha geniştir. Özel yetenekli çocukların %99,3'ü olağanüstü hafızaya sahiptir. %99,3'ü mantığını kullanmada çok iyi performans sergilemiştir. Olaylara ve durumlara karşı merak oranı %97,9'tür. %93,8'inin gözlem yeteneği oldukça gelişmiştir ve dikkat süreleri çok daha yüksektir. Hayal güçlerini ve yaratıcı fikir üretebilme oranları %93,4'ü bulan seviyededir. Özel yetenekli çocukların %92,9'unun matematik hafızaları çok iyi seviyededir. %89,4'ü karmaşık zihinsel etkinlikleri çözme konusunda çok yeteneklidir. Mükemmeliyetçi düşünceleri %88,3'tür. Özel yetenekli çocukların %85,9'u ilgi duydukları alanlara karşı çok fazla duyarlıdır"* (Aydın, 2014; akt. Gülkaya, 2016).

Özel yetenekli çocukların kendi içlerinde heterojen bir grup olduğu ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak genelleme yapıldığında genel olarak şu özelliklere sahip oldukları belirtilmektedir.

Fiziksel ve Psikomotor Gelişim: Bu çocuklar genel olarak bakıldığında görünüş ve motor gelişim açısından normalin üstündedir. Olgunlaşma hızları yaşıtlarına göre daha ileridedir. Koordinasyon gerektiren çalışmalarda tepkilerinin hızlı olduğu gözlemlenmiştir (Davaslıgil, 2004; akt. Bapoğlu Dümenci, Gürsoy ve Aral, 2016). Özel yetenekli çocuklar birtakım becerilere yaşıtlarından önce ulaşmaktadır. Ayrıca bu

çocuklarda fiziksel yetersizliklere ve bozukluklara çok az rastlanmaktadır (Çitil ve Ataman, 2018).

Sosyal ve Duygusal Gelişim: Özel yetenekli çocukların empati yetenekleri gelişmiştir. İnsanların duygu ve düşüncelerine önem verirler. Aynı şekilde kendi fikirlerine de önem verilmesini isterler. Sosyal yönden akranlarına göre daha hızlı gelişim gösterirler. Kendilerinden büyük kişilerle sohbet etmekten ya da kendi ilgi alanlarına sahip kişilerle arkadaşlık etmekten hoşlanırlar. Yeni bir ortama veya sosyal etkinliklere çabuk uyum sağlayabilirler. Bir topluluk içerisinden popüler olmayı severler. Kolay arkadaşlık kurabilirler. Özel yetenekli çocuklar yapıları gereği genellikle mükemmeliyetçidir. Bu nedenle hata yapmaktan hoşlanmazlar. Başarısız olduklarında çabuk pes etme davranışı gösterebilir ya da tam tersi olarak mükemmeliyetçi yapıları gereği motivasyonlarını artırarak ilgili durum hakkında hırslanabilirler (Ataman, 2007, 2009; Cross, 2011; Cutts & Moseley, 2004; Çetinkaya, Çalışkan & Güngör, 2012; Çitil, 2016; Dağlıoğlu, 2014; Levent, 2013; Fonseca, 2011; Özbay, 2013; Sak, 2010; Saranlı & Metin, 2012; Silverman, 1993, 1994; Suveren, 2006; Van der Meulen vd., 2014; akt. Çitil ve Ataman, 2018).

Dil Gelişimi: Özel yetenekli çocuklar, genellikle akranlarına göre daha erken konuşmakta ve dili etkili bir biçimde kullanmaktadır. Kelimeleri akıcı ve anlaşılır olup, yerli yerinde kullandıkları bilinmektedir. Zengin bir kelime dağarcığına sahiplerdir (Akkanat, 2004; Ataman, 2009, 2007; Ataman, A.B., 2008; Çağlar, 2004; Levent, 2011; Özbay, 2013; Suveren, 2006; akt. Çitil ve Ataman, 2018). Akranlarına göre karmaşık cümleler kurabilirler. Okumaya karşı olan merakları sayesinde genellikle yetişkin desteği olmadan okuma ve yazma öğrenebilirler (Clark, 2013; Gross, 1993; Jackson, 2003; Renzulli ve diğ., 2002; Silverman, 2014; Terman ve Oden, 1947; 195; akt. Dereli, 2019).

2.2.1 Okul öncesi dönemdeki özel yetenekli çocukların özellikleri

Özel yetenekli çocukların erken dönemde belirlenmesi ve tanılanması oldukça zordur. Araştırmalarda genel olarak özel yetenekli çocukların gelişim aşamalarına akranlarından önce ulaştığı vurgulanmaktadır. Ancak özel yetenekliliğin görülme alanına göre hızlı ilerleme özelliğinin değişebileceği unutulmamalıdır. Bir gelişim alanında veya ilgi duyduğu bir alanda yetenekli olan çocuğun diğer tüm gelişim alanlarında da hızlı olmasını beklemek yanlış olacaktır. Çünkü çocuk, bir alanda özel

yetenekli ise başka bir alanda normal bir gelişim gösterebilir (Ersoy ve Avcı, 2004; akt. Selçuk Bozkurt, 2007).

Özel yetenekli çocuklar ile ilgili yapılan çalışmalarının büyük bir kısmının altı yaş ve üzerindeki çocuklarla yapılmasının nedenlerinin başında, erken çocukluk dönemindeki çocukların yeteneklerini bir ölçme aracı veya testiyle ortaya çıkarma zorluğu gelmektedir. Ancak olabilecek en erken yaşta tanı alıp erken eğitim programına başlamanın çocuk için ne kadar önemli olduğu da vurgulanmaktadır (Levent, 2011; Özbay, 2013).

Özbay (2013), okul öncesi dönemde özel yetenekli bir çocuğun davranış özelliklerini şu şekilde sıralamıştır.

- Yaşıtlarından farklı olarak ileri düzeyde sözel yeteneğe sahiptir.
- Kitaplara olan ilgisi erken yaşta gelişir ve okumayı erken öğrenir.
- Bilgiyi hızlı öğrenir ve çevresine karşı meraklıdır.
- Uzun dikkat süresine sahiptir.
- Elde ettiği bilgileri uzun süre hafızasında tutabilir.
- Yeni şeyler denemeyi severler ve genelde zor deneyimleri tercih eder.
- Yaşça büyük çocuklarla birlikte olmaktan hoşlanır.
- Çok soru sorar.
- Hayal gücü yaşıtlarına göre yüksektir.
- Otoriteye her zaman bağlı kalmayı istemez. Bazı şeyleri kendi düşüncesi doğrultusunda yapmak ister.
- Yaşından beklenmeyen ve ustalık gerektiren cevaplar verir.
- Bir amaca ulaşmak için birden çok yol düşünür.
- Yeni durumlara kolay uyum sağlar.
- Çevresindeki kişilerle kolay iletişim kurar.
- Müziğe karşı hassastır. Ritim örneklerini, melodileri ve tonları kolaylıkla ayırt eder.
- Sanat etkinliklerinde uzun dikkat süresine sahiptir.
- Canlı varlıkların dışında imgesel objeler çizer.
- Çizim, boyama gibi etkinliklere ekstra zaman ayırır.
- Nesneleri ayrıntıları ile hatırlar.

2.3 Okul Öncesi Dönemde Özel Yetenekli Çocukların Tanılanması

Bilim ve Sanat Merkezlerinde tanılama 7 yaşından itibaren başladığı için 0-6 yaş arasındaki çocuklara tanı konulma sürecinin zor olduğu bilinmektedir (İpek, 2019). Bir çocuğun olabilecek en erken yaşta özel yetenekli tanısını alması çocuğun bilişsel, akademik, sosyal-duygusal gelişimine katkıda bulunması açısından oldukça önemlidir (Schofield ve Hotulainen, 2004; Stapf, 2003; Karadağ, 2015). Özel yetenekli çocukların ilk sosyal ortamı olan aile içerisinde fark edilip belirlenmesi erken yönlendirme şansını arttıracaktır. Bu nedenle hem ebeveynlerin hem de okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların özelliklerini bilmesi gerekmektedir (Selçuk Bozkurt, 2007).

Ebeveynler, çocuklarının belirli alanlardaki kazanımları yaşıtlarına kıyasla daha erken edindiğini gözlemlediklerinde bir uzmana danışmalıdır. Yine ebeveynlere, özel yetenekli çocukların sadece zekâ testlerinden aldıkları puanlarla tanılanmasının doğru olmadığı, özel yetenekliliğin sadece IQ'dan alınan puan olmadığı bilgisi verilmelidir (Yörük, 2020). Kettler vd. (2017) araştırmasına göre, özel yetenekli çocukların ilk ihtiyacı, erken tanı ve erken müdahaledir. Sonraki ihtiyaçları ise, eğitim stratejilerinin bu çocukların yeteneklerine göre uyarlanmasıdır (akt. Jawabreh, 2022).

Çocuklar, yaşları ilerledikçe ebeveynlerinden ve aile ortamından ayrılmaya başlayarak farklı ortamlarla tanışırlar. Eğitim hayatlarının ilk basamağı olan okul öncesi dönemde özel yetenekliliğin fark edilmesi ve buna bağlı olarak alacakları eğitim oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim, çocukların öğrenmeye ve eğitime yönelik tutumlarının oluştuğu önemli bir eğitim ortamıdır (Roeper, 1977; akt. Aydın ve Şentürk, 2020). Bu açıdan bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara dair bilgileri, özel yeteneklilik hakkındaki yeterlikleri, algıları ve tutumları, özel yetenekli çocukların tanılanmasında ve eğitimlerinde önemli rol oynamaktadır (Aydın ve Şentürk, 2020).

Öğretmenlerin, sınıflarındaki çocuklar hakkındaki görüşleri, özel yetenekli çocukların tanılama sürecinde genellikle başlangıç aşamasını oluşturmaktadır. Öğretmenlerin çocuklara ilişkin gözlemlerini aile ve ilgili kurumlarla paylaşmaları tanılama sürecinin ilk basamağıdır. Bu durum, okul öncesi eğitimden itibaren çocukların öğretmenleri tarafından gözlemlenmesinin ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Öğretmen tarafından durumun erken fark edilmesi, etkili sonuçlar açısından çok önemlidir. Özel yetenekli çocukların erken dönemde tanılanması için

çeşitli öğretmen değerlendirme ölçekleri ve gelişim testleri bulunmaktadır (Ulusoy vd., 2014; akt. Mindivanlı Akdoğan, Koçak ve Subaşı, 2017). Ancak Sak (2019), özel yetenekli çocukların tanılanmasında göz önünde bulundurulması gereken birtakım ilkeler olduğunu belirtmiştir. Bu ilkeler şu şekilde sıralanmaktadır.

Yarar: Özel yetenekli çocukların tanılanması kendileri için yararlı olmalıdır.

Bilimsellik: Tanılama yapılırken bilimsel yöntemler temel alınmalı, etkililiği ispatlanmış modeller kullanılmalıdır. Kullanılacak araç gereçlerin geçerliliği bilimsel araştırmalarla kanıtlanmış olmalıdır.

Kapsamlılık: Tanılama için kullanılacak sistem, farklı türde yetenek profillerine sahip çocukları kapsamalıdır. Çocukların farklı özellikleri ve yetenekleri bir arada ele alınıp bütüncül değerlendirilmelidir. Aynı zamanda tanılama sürecinde farklı türde ölçme araçları kullanılmalıdır.

Eşitlik: Bütün çocuklar özel yeteneklilik için tanılama sürecine girmelidir. Okullardaki tüm çocuklar en azından ön taramadan geçme hakkına sahip olmalıdır.

Erken Tanı: Tanılama olabildiğince erken yaşlarda yapılmalıdır. Mümkünse okul öncesi dönemde başlanmalıdır. Geç yaşta yapılan tanılama sebebiyle, erken yaşta üstün potansiyele sahip olup da uygun fırsat sağlanmadığı için potansiyellerini geliştiremeyen çocuklar ihmal edilebilmektedir.

Süreklilik: Bazı çocuklar, ilk tanılama sürecinde çeşitli nedenlerden dolayı gerçek performanslarını ortaya koyamayabilirler. Bunun dışında bazı çocuklarda ise zekâ belli dönemlerde hızlı gelişim gösterip, belli dönemlerde yavaş gelişim gösterebilmektedir. Bu sebeple tanılama çalışmaları yılda en az bir kez yapılmalı ve daha önceden yapılan testlerde tanı almayan çocuklar da tarama sürecine dâhil edilmelidir.

Uygun Araç: Tanılama amacıyla kullanılan yöntem, araç ve teknikler, eğitim programlarının amaçlarına ve içeriklerine uygun olmalıdır. Tanılama yapacak kişi, hangi alanda bir tanılama yapmak istiyorsa o alanla uyumlu bir araç kullanmalıdır.

Ortak Karar: Özel yetenekli çocukları tanılama işlemi bir komisyon veya ekip tarafından yapılmalıdır. Ekip üyeleri okullardaki çeşitli görevlilerden oluşabilir. Ekip üyeleri çocuklar hakkındaki tüm bilgileri toplayarak grup kararı almalıdır.

Çocukları tanılama işlemi yapılırken üstün zihin düzeylerini belirleyebilmek için zekânın tüm yönlerinin göz önüne alınması gerekmektedir. Okul öncesi dönemde çocukların her bir zekâ türündeki düzeyleri tam olarak netleşmediği için tanılamada kullanılan yöntemlerin geçerlikleri ve güvenirlikleri düşük olabilmektedir (Levent, 2011). Bu dönemdeki çocukların tanılanmasında kullanılabilecek yöntemlerden bazıları şu şekilde açıklanmıştır;

IQ Testleri ile Tanılama: Zekâ testleri tanılamada en çok kullanılan araç olmasına rağmen özel yeteneklilerin sadece zekâ testi ile tanılanmasını doğru değildir. Zekâ seviyesi, her ne kadar diğer alanlardaki gelişim üzerinde belirli oranda etkili olsa da IQ testleri, farklı alanlardaki özel yetenek durumuna ilişkin bilgi vermemektedir. IQ testlerinin tercih edilmesinin en önemli nedenleri kısa sürede yapılıyor olması ve objektif bir değerlendirme sonucu sunuyor olmasıdır. Ancak bu testlerin sadece zekâ alanına dair bilgi veriyor olması özel yetenekli çocukların tanılanması için başka araçların kullanılmasını gerekli kılmaktadır (Yörük, 2020).

Gelişim Testleri ile Tanılama: Okul öncesi dönem çocuklarının tanılanmasında RAM ve BİLSEM tarafından kullanılan zekâ testlerinin yetersiz kaldığı bilinmektedir. Bu nedenle okul öncesi yaş grubunda tanılama için gelişim testlerinin kullanılması yaygındır (Mindivanlı Akdoğan vd., 2017). Gelişim testleri okul öncesi dönem çocuklarının tanılanması için sık kullanılan bir yöntemdir. Bu testler tüm gelişim alanlarında öğretmenlere yol göstermekte ve tanılama işlemini kolaylaştırmaktadır (Ataman, 2009; akt. Pilavcı, 2021). Gelişim testleri kullanırken dikkat edilecek önemli noktalardan biri gelişim testinin uygulanabileceği maksimum yaş sınırı ve testin uygulanacağı çocuğun yaşıdır. Tanılama için gelişim testleri kullanılacaksa çocuğun biyolojik yaşının ilerisindeki gelişim seviyesi hakkında bilgi verebilen testlerin kullanımına dikkat edilmelidir (Yörük, 2020).

Aday Gösterme Formları ile Tanılama: Aday gösterme formları ile tanılama okul öncesi de dâhil olmak üzere tüm eğitim kademelerinde kullanılabilen bir seçenektir. Bu formlar bireyin kendisi, öğretmenleri, ebeveynleri veya akranları tarafından gözlem, kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri aracılığıyla uygulanabilmektedir (Clark, 2012; Pfeiffer, 2015; Preiffer & Jarosewich, 2003; akt. Pilavcı, 2021).

Portfolyo Değerlendirmeleri ile Tanılama: Portfolyo dosyaları çocukların bir veya birkaç yıl gibi belirli sürelerde ortaya koydukları ürünlerden oluşmaktadır. Dosya

içerisindekiler yazılı, görsel veya işitsel içerikli olup çocuğun hangi dönemde neler yapabildikleri ve hangi seviyede oldukları hakkında bilgi vermektedir. Bu yüzden portfolyoyu hazırlayan ebeveynlerin ve öğretmenlerin ürünlerin hangi yaş ve ayda ortaya konulduğunu kayıt altına alması önemlidir. Portfolyolar aynı zamanda düzenli ve doğru bir şekilde arşivleme yapıldığında yaratıcı düşünme, resim, müzik, liderlik, spor ve akademik alanlar da dâhil olmak üzere çok geniş bir alanda değerlendirme imkânı sunabilmektedir. Portfolyo değerlendirmeleri, ilgili alanın uzmanları tarafından gerçekleştirilmelidir. Uzmanlar değerlendirme sonrası çocuğun var olan seviyesine göre özel yetenekli olup olmadığına karar vermektedir (Moon, 2012; akt. Yörük, 2020).

Literatürde bakıldığında okul öncesi dönemde özel yetenekli çocukların tanılanması için *yaratıcılık testlerinin* de kullanılması önerilmektedir. Kim (2006) özel yetenekli çocukların belirlenmesi sürecinde yaratıcılık testlerinden Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (TTCT)'nin kullanılabileceğini öne sürmüştür. Ancak bu testin özel yetenekli çocukları belirlemek için tek bir ölçü olarak sunulmayıp, standart testler için tamamlayıcı bir unsur olarak kullanılması önerilmektedir (Tezcan, 2012).

2.4 Özel Yetenekli Çocukların Öğretmenleri

Her çocuk eğitim hayatı boyunca kaliteli bir eğitimden yararlanmayı hak eder. Bu açıdan bakıldığında özel yetenekli çocukların diğer çocuklardan bir farkı yoktur. Ancak özel yetenekli çocuklar kendilerine uygun eğitim programını verebilecek öğretmenlerle çalışmalıdır. Özel yetenekliler için okul, akademik becerilerinin yanında sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilen bir ortam olmalıdır. Özel yetenekli çocuklar, bu ortamda ihtiyaçlarını fark eden bu ihtiyaçların nasıl karşılanacağını bilen öğretmenler tarafından eğitildiklerinde başarılı olurlar (World Council for Gifted and Talented Children, 2021; akt. Shaughnessy ve Senior, 2022**).**

Özel yetenekli çocukların eğitimlerinde karşılaşılabilecek sorunlar oldukça fazladır. Eğitim hayatları boyunca çocukların karşılaşabileceği sorunları önlemek için iyi bir yol izlendiği takdirde çocuklara hem var olan potansiyellerini geliştirme imkânı sunulmuş olacak hem de problemlerle dolu bir eğitim sürecinde zarar görmeleri önlenmiş olacaktır (Gökdere ve Çepni, 2003). Öğretmenin, özel yetenekli çocukların eğitimlerinde ve çocukların yeteneklerini geliştirmesinde çok önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Bu sebeple özel yetenekli çocukların öğretmenlerinin diğer öğretmenlerden bilgi, beceri ve yeterlilikler açısından daha ileride olmaları

beklenmektedir. Sak (2013), bu konu ile ilgili olarak, özel yetenekli çocukların öğretmenlerinin üstün düzeyde zekâya sahip olmalarının gerekmediğini ancak eğitim verdikleri alanlarda iyi yetişmiş bir uzman olmasının önemli olduğunu belirtmiştir (Daştan, 2016).

Ziv ve Sorongon (2011) üstün yetenekli öğrenciler için iyi bir öğretmeni, kendisi de yetenekli olan kişi olarak tanımlamış ve üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin, bugünün öğretmenlerinden çok daha fazla yenilikçi ve değişime açık "yarının öğretmenleri" olması gerektiğine inandıklarını belirtmiştir (akt. Khalil ve Accariya, 2016).

Özel yetenekli çocukların öğretmenleri, eğitim sürecinde sadece sınıfta uyguladıkları normal müfredat programıyla sınırlı kalmamalıdır. Öğrenme hızları akranlarına göre daha yüksek olan bu çocukların müfredat programındaki ileri öğrenme seviyeleri devam etmeli ve çocukların var olan gizil güçlerinin olumsuz yönde etkilenmemesine dikkat edilmelidir. Öğretmenler özel yetenekli çocukların öğrenme alanlarına ve ilgi duydukları konulara göre bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamalı ve uygulamalıdır (Davaslıgil, 2004; akt. Gülkaya, 2016).

Özel yetenekli çocuklara eğitim veren öğretmenler; çocuğu ilgileri doğrultusunda yönlendirmeli, kendini geliştirilmeli, öğrenme çabası içerisinde olmalı, çok çeşitli öğrenme ve öğretme yöntemlerini kullanmalı ve özel yetenekli çocuklara etkili danışmanlık yapabilmelidir (Sarar, 2018).

2.4.1 Okul öncesi öğretmenleri ve özel yetenekli çocuklar

Okul öncesi öğretmenleri de dâhil olmak üzere özel yetenekli çocuklarla çalışacak tüm öğretmenlerin yüksek öz yeterlik inancına sahip olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin öğretimsel yenilikler hakkındaki bilgileri, sınıf yönetimi stratejileri ve bilgileri, öz yeterlik inançlarının gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Tezcan, 2012).

Okul öncesi öğretmenleri sınıf ortamını, çocukların ilgi alanlarını göz önünde bulundurarak düzenlemelidir. Ortam çocukların yeni keşifler yapabileceklerine imkân sunmalıdır. Okul öncesi eğitimin en önemli parçası olan öğrenme merkezlerinin bu açıdan önemi çok büyüktür. Okul öncesi eğitim programının esnek yapısı sayesinde öğretmenler, sınıf içerisinde ve dışarısında çocukların yaratıcılığını, ilgi ve yeteneklerinin gelişimini destekleyecek öğrenme imkânları oluşturmalıdır (Dağlıoğlu, 2014; akt. Aydın, 2020).

Özel yetenekli çocuklarla çalışan öğretmenler, çocukların özel ve üstün yetenekli olma durumunu yalnızca "*üstün başarı, yüksek potansiyel, yaratıcı güç*" olarak görürler ise özel yetenekli olmanın çocuk için bazı güçlükleri olduğunu ve problemleri de beraberinde getirdiğini göz ardı edecektir. Bir öğretmen çocuğun sadece başarısına odaklanırsa, çocuğu tüm yönleriyle tanıyamayacaktır. Aynı zamanda da çocuğun ihtiyaçlarına çözüm bulma konusunda zorlanacaktır. Bu sebeple öğretmenlerin özel yetenekli çocukların karakteristik özellikleri ve gereksinimleri konusunda yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir (Metin, 1999; Daştan, 2016).

Özel yetenekli çocuklar da dâhil olmak üzere tüm çocuklar en iyi sınıf ortamında öğrenirler. Sınıf ortamında çocukların soru sorarak aktif olması ve öğretmenlerin de sorulara tatmin edici düzeyde etkili cevap vermesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmenler çocukların soru sormasını teşvik edebilmeli, problem çözme ve karmaşık düşünmeyi geliştirme geliştirmeleri konusunda çaba sarf etmelidir (Metin ve Dağlıoğlu, 2004: 184).

2.4.2 Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlikleri

Öz yeterlik ile ilgili yapılan tanımlara bakıldığında genellikle Bandura (1997)'nın tanımı temel olarak alınmaktadır. Bandura'ya (1997) göre öz yeterlik, insanların başarıya ulaşmak için gereken eylemleri organize edip, bunları uygulamaya koyabilme konusunda becerilerine olan inancıdır (Bandura, 1997, s.3; akt. Şahin Sak, 2015). Öğretmen öz-yeterliği ise, öğretmenlerin eğitimsel hedeflerine yönelik gerekli faaliyetleri planlama ve yürütme yeterlikleri olarak tanımlanmaktadır (Skaalvik ve Skaalvik, 2009; akt. Kılınç, Polatcan, Atmaca ve Koşar, 2021).

Bandura (1993), öğrenmeyi en iyi şekilde sağlayacak ortamların hazırlanmasının büyük ölçüde öğretmenlerin becerilerine ve öz yeterliklerine bağlı olduğunu, sınıf ortamlarının kısmen öğretmenlerin öğretimsel yeterliklerine olan inançları tarafından belirlendiğini söylemiştir. Öğretimsel yeterliklerine güçlü bir şekilde inanan öğretmenler, çocukların içsel ilgilerinin ve akademik yönelimlerinin gelişimini desteklerken, kendinden şüphe duyan öğretmenler çocukların duygularını ve bilişsel gelişimlerini desteklemeyen sınıf ortamları ve etkinlikler oluştururlar (Bandura, 1993).

Okul öncesi eğitim programı, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini ve yaratıcılıklarını kullanmalarına fırsat veren bir programdır. Programın öğretmene

sunmuş olduğu özgürlük ve esneklik sayesinde öğretmen, programdaki kazanımları sağlamak için kendilerine özgü etkinlik düzenleyebilir, etkili bir sınıf ortamı hazırlayabilmek için iç ve dış mekânlardan yararlanabilir. Bu eğitim programının hazırlanma sürecinde öğretmenin, planlı ve düzenli olması gerekmektedir. Planlama sürecinde öğretmen, çocukların gelişimini mutlaka göz önünde bulundurarak etkinliklerini hazırlamalıdır (Kanbay Ak, Yıldırım ve Kadıoğlu Ateş, 2016). Özel yetenekli çocuklar da dahil olmak üzere tüm çocukların ilgileri ve becerileri birbirinden farklıdır. Bu farklılıkları belirlemek ve sınıflarında olma ihtimali olan özel yetenekli çocukları keşfetmek için öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri gelişmiş olmalı, alanlarında mesleki bilgi ve becerilere hâkim olması gerekmektedir. Bunun olmadığı durumlarda özel yetenekli çocuk yaşıtları arasında fark edilmeyecektir (Levent, 2011; akt. Eker ve Sarı, 2020). Çocuk ile güvenli bir ilişki kuran öğretmen, çocuğun yeterliliklerini keşfedip bunları dikkate alarak çocuğa öğrenme deneyimleri sunduğunda, çocuğun gelişimini desteklemiş, toplumsal yeterliliğini artırmış ve ileride okul yaşamındaki başarısına olumlu katkı sağlamış olacaktır (MEB, 2013b).

Bunlara ilave olarak, Oğuzkan ve Oral (2002), iyi bir okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken yeterlikleri şu şekilde açıklamıştır. *"İyi bir okul öncesi öğretmeni kendini tanıyıp benlik kavramını geliştirmiş bir birey olmalıdır. Kişiliği ile ilgili olumlu algılama içinde olmalıdır. Tek bir öğretim tekniğinin çocuk için yeterli olmayacağını bilmelidir. Çocukların davranışlarını izleyip olumluları değerlendirmelidir. Çocukların olumsuz davranış gösterdiği durumlarda ise davranış rahatsız edici boyutta değilse görmezden gelebilmeli, davranış çevreyi veya eğitimi olumsuz etkileyecek durumda ise öfkeli ya da cezacı olmayan bir tutum içinde davranışın doğuracağı sonuçları çocuğa açıklamalıdır. Okul öncesi öğretmeni mizah seviyesi yüksek, şakacı ve olayların komik yanlarını gören ve gösteren bir kişiliğe sahip olmalıdır"* (akt. Şahin, 2010).

Okul öncesi dönemde, çocukların tüm yeteneklerinin keşfedilip, yeteneklerine uygun eğitim alması önemlidir. Bunun gerçekleşmemesi durumunda çocukların gelişiminde bilişsel, akademik ve sosyal duygusal problemlerle karşılaşabileceği belirtilmiştir (Jolly & Kettler, 2008; Snowden, 1995; akt. Bildiren, Gül, Sağkal ve Özdemir, 2020). Bu dönemde öğretmen, sınıfında farklı gelişim gösteren özel yetenekli çocuğun potansiyeline ulaşmasına yardımcı olmak için sınıf etkinliklerini çocuğa göre uyarlamalıdır (Coleman, 2016; akt. Bildiren ve diğerleri, 2020: 330).

Bunu sağlayabilmek için de okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların özelliklerini ve eğitimleri için yapılması gerekenleri bilmesi gerekmektedir (Bildiren ve diğerleri, 2020: 330).

Özel yetenekliler için "iyi" bir öğretmen, özel yetenekliliğin ne olduğunu tanımlayan farklı yaklaşımlara aşina olan, çevrenin öğrencinin özel yetenekliliğinin geliştirilmesi üzerindeki etkisini bilen ve aralarındaki bağlantıyı sağlayıp geliştirebilen kişidir. Ayrıca bu öğretmenler risk almaya, yeni şeyler öğrenmeye ve öğrenme sürecini öğrencilerle paylaşmanın yollarını denemeye isteklidir (Khalil ve Accariya, 2016).

Öğretmen en az çocuklar kadar coşkulu, istekli ve meraklı olmalı, bu duyguyu da çocuklara hissettirebilmelidir. Yaratıcı, işbirlikçi, kibar, nazik ve düşünceli olmalıdır. Böyle öğretmenler, tüm insanların iyi olduğu ve üstün bir potansiyele sahip olduğu düşüncesini benimsedikleri için özel yetenekli olsun veya olmasın tüm çocuklar için yüksek düzeyde öğrenme ortamını hazırlama konusunda istekli olacaktır (Dağlıoğlu, 2010).

2.5 Yaratıcı Düşünme Becerisi

Yaratıcılık, yetenek ve zekâ kavramlarına benzer olarak doğrudan tanımı yapılacak bir yapıda değildir. Birçok farklı yaklaşımlarda farklı şekillerde tanımlanmasına rağmen, yapılan tanımlarda vurgulanan ortak yön özgünlük, farklılık ve problemlere benzersiz yaklaşım şekli gibi ifadelerdir. (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015). Örneğin bilişsel yaklaşıma göre yaratıcılık, bilgileri düzenlemede akıcı olma, problem çözmede esnek olma ve iki durumda da meydana getirilen üründeki özgünlüktür (Demirci, 2000; akt. Karabey ve Yürümezoğlu, 2015). Gestalt yaklaşımına göre ise yaratıcılık, problem çözmede alışılagelmedik kullanım yollarının bulunmasıdır. (Batıbay, 2011; akt. Karabey ve Yürümezoğlu, 2015). San (1979) yaratıcılığı, tüm bireylerde olan ve insanların yaşamlarında her bölümde bulunan bir beceri, günlük yaşamdan bilimsel araştırmalara kadar uzanan geniş bir süreçler bütünü, tutum ve davranış biçimi olarak tanımlamıştır (San, 1979).

Yaratıcı düşünme ise; yenilik arama arayışında olma ya da eski sorunlara yeni çözümler getirerek özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünce biçimidir (Yenilmez ve Yolcu, 2007). Yaratıcı düşünme hareketli, özgür ve üretken bir

süreçtir. Olaylara çok yönlü bakmayı, çok seçenekli çözüm yollarını bulmayı gerektirmektedir. Bu sebeple, yaratıcı düşünmenin akıcılık, esneklik, özgünlük ve zenginleştirme olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır (Aydın, 2011; Erlendsson, 1999; Guilford, 1960; akt. Kılıç, 2017).

Akıcılık, birden fazla problemi ya da bir fikri kısa sürede ortaya çıkarmak anlamına gelmektedir. *Esneklik,* ortada olan benzer uyarıcılardan farklı yollarla fikirleri yeteneğidir. *Özgünlük,* sıradanlıktan ve alışılan durumdan sıyrılma, kısıtlandırılmış düşünceleri bırakma anlamındadır. *Zenginleştirme* ise, var olan düşünceleri olduğu gibi kabullenmeyip, düşünceleri geliştirmek anlamına gelmektedir (Kılıç, 2017).

Yaratıcılığın bir şekilde her bireyde olduğu düşünüldüğünde, yaşıtlarından daha kolay ve hızlı öğrenen, meraklı, çok soru soran ve ilgi alanları oldukça geniş olan özel yetenekli çocuklarda görülme olasılığının yüksek olduğu ileri sürülebilir (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2016). Özel yetenekli çocukların özellikle yaratıcılıklarını desteklemede dikkat edilmesi gereken temel unsurlardan biri öğretmenin eğitim ortamında çocukla açık iletişim kurarak çocuğu eleştirmeden özgür şekilde düşüncelerini paylaşmasını sağlayabilmesidir. Bu sayede çocuk yaptığı etkinliği veya ortaya çıkardığı bir ürünü korkmadan oluşturup sunabilecektir. (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2016). Davaslıgil (1994) de öğrenmenin büyük bir bölümünü yaratıcı düşünmenin oluşturduğunu, yaratıcı ortamların, bireylerin öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olan önemli bir güdüleyici etken olduğunu söylemiştir (akt. Tok ve Sevinç, 2012).

Düşünme becerilerinin gelişiminde öğretmenin rolü önemlidir. Öğretmen, özel yetenekli çocuklarda düşünme becerilerinin gelişimini sağlamaya çalışırken, özel çocukların eğitimindeki temel yeterliliklere ve temel düşünme becerilerinin öğretimi konusundaki yeterliliklere sahip olmalıdır. Özel yetenekli çocuklara kazandırılacak ilk temel becerinin düşünme becerileri olduğu düşünüldüğünde; gözlem ve soru sormayı içeren bilgileri toplama becerisinin, kodlama ve hatırlama becerilerinin, sınıflandırma yapabilmeleri için düzenleme becerilerinin, ilişki ve kalıpları belirlemek için analiz becerilerinin ve değerlendirme becerilerinin kazandırılması önemlidir. Bu çocukların, problemleri çözebilmeleri ve doğru karar veren bireyler olabilmeleri için yaratıcı ve eleştirel düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi gereklidir (Kurnaz, 2018: 312).

2.5.1 Çocukta yaratıcılığı etkileyen etmenler

Yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminde çocukluk çağı çok önemlidir. Çocukluk döneminde hayal gücünün fazla olduğu bilinmektedir. Yaratıcı düşünme becerisi için hayal gücünün etkisi düşünüldüğünde çocukların, yaratıcılıkları oldukça yüksektir. Bu dönemdeki çocukların saf duyguları ve hayal güçlerinin derinliği, yaratıcılığı olumlu yönde etkilemektedir (Harmanlı, 2002; akt. Çoban, 2016).

Bayrak Çelik (2019), çocuklarda yaratıcılığı etkileyen faktörleri şu şekilde açıklamıştır. "*Bir çocuğa eğitim ya da sınıf ortamındaki çeşitli malzemelerin değişik amaçlarla kullanmasına izin verilmiyorsa, çocuğun her ortamda kendiliğinden oluşan öğrenme fırsatlarından yararlanması sağlanmıyorsa, çocuklarla yeterince ilgilenilmiyorsa, çocukla tartışılıp konuşulmuyorsa ve çocuğun izlenimlerini anlatmasına olanak tanınmıyorsa, çocuğun ilgi alanları sınırlanıyorsa, çocuğun merak güdüsü uyarılmıyor ve düşünmeye yöneltilmiyorsa, sıkı bir disiplin altında, iç ve dış uyaranlara karşı kapalı tutuluyorsa, yaş ve gelişim düzeyine uygun olmayan etkinlikleri yapmak için zorlanıyorsa, çocuğun soru sormasına ve deneyim sağlamasına fırsat verilmiyorsa, çocukların özgün oluşları garip karşılanıyorsa, hatalarına karşı tolerans gösterilmiyorsa, değişik fikirler öne süren bir çocuk saçma davranmakla suçlanıyorsa ve en önemlisi de çocuk kendini güvende ve özgür hissetmiyorsa yaratıcı tutum ve davranışlar sergilemeyecektir."*

2.5.2 Yaratıcı öğretmenin özellikleri

Öğretmenlerin, çocuklarda yaratıcılık becerilerinin gelişimini sağlamak için öncelikle kendilerinin yaratıcı bir kişiliğe sahip olup, çocuklara uygun bir rol model olması gerekmektedir. Öğretmenler, çocukları yaratıcılığa yöneltecek bir öğretme-öğrenme ortamı düzenleyebilmek ve çocukların yaratıcılığının gelişimine rehberlik edebilmek için akıcı, esnek ve orijinal bir düşünme gücüne sahip olmalıdır. Öğretmen; çocuklarını tanımalı, onların ilgilerine, gelişim özelliklerine ihtiyaçlarına uygun bireyselleştirilmiş programı düzenleyip uygulayabilmelidir. Çocukların ilgilerini, gelişim özelliklerini merkeze alan, çocuğun etkinliğine, araştırıcılığına ve problem çözmesine önem veren bir program, çocuğun yaratıcılığını besleyecektir. Böyle bir programı hazırlama ve uygulamada öğretmenin sahip olduğu nitelikler büyük önem taşımaktadır (Yenilmez ve Yolcu, 2007).

Öğretmenlik, bireylerin sadece sosyal ve fiziksel olarak değil aynı zamanda duygusal gelişimlerini amaçlayan ve teoriden ziyade pratiği ağır basan bir meslektir. Çocuklarda bu gelişimleri sağlamak için yaratıcılık öğesini kullanan bir öğretmen, sahip olduğu tüm düşüncelerinde ve bireyler ile olan ilişkilerinde esnek ve duyarlı olacaktır. Aynı zamanda yaratıcı öğretmen, bu alana dair bir farkındalık oluşturmak için çaba içerisinde olmalıdır (Schreglmann ve Kazancı, 2016). Nitelikli bir öğretmen güncel ve yenilikçi olmalı aynı zamanda geleceğe yönelik becerileri de çocuklarına kazandırma çabası göstermelidir. Öğretmenler, düşünmeyi düşünce konusu yapabilmeli ve bunu çocuklarına öğretebilmelidir (Kurnaz, 2018: s.309).

Argun (2004), öğretmenlerin yaratıcılığı desteklemedeki rollerini şu şekilde belirtmiştir (akt. Sönmez Ektem, 2016: s.91):

"Yaratıcı bir öğretmen çocuklar arasında kendiliğinden öğrenmeyi desteklemelidir. Kendi başına yapılan etkinlikler çocuğu keşfetmeye ve kuramlar üretmeye isteklendirir. Yaratıcı öğretmen, serbestlik yaratıcılığı kolaylaştıracağını bileceği için otoritenin aşırıya kaçmadığı öğrenme ortamı yaratmalıdır. Yaratıcı öğretmen çocukları daha fazla öğrenmeye, bilgi edinmeye teşvik ederek yaratıcı düşünme sürecini desteklemelidir. Çocukları veriler arasında yeni ilişkiler birleştirmeye, hayal kurmaya, probleme değişik çözüm yolları aramaya yönlendirmelidir. Yaratıcı öğretmen çocuklar arasında zihinsel esnekliğe fırsat tanımalıdır. Çocukların durumlarını değiştirmeleri, probleme değişik açılardan yaklaşmaları için onlara destek olmalıdır. Yaratıcı öğretmen çocuğun başarısızlıkları ve hayal kırıklıkları ile başa çıkmasına yardım etmelidir. Çocuğa, başkalarının duygularını anlaması ve toplum değerlerini anlayıp duyarlı olabilmesi için yardım etmelidir."

Yaratıcılığı geliştirme konusunda öğretmenlere büyük görev düşse de öğretmen dışındaki unsurlarında önemi büyüktür. Çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesi okulda uygulanan program, öğretim yöntem ve teknikleri ile de yakından ilgilidir. Derslere göre düzenlenen programlarda temel amacın eğitim içeriğini çocuğa kazandırmak olması, öğretmenin bilgiyi sunma tekniklerinden olan düz anlatım, soru cevap gibi geleneksel teknikleri kullanarak içeriği çocuğa kazandırma ve konuları yetiştirme çabası içinde olması çocukların keşfederek öğrenmelerini engellemektedir. Bunun doğal sonucu olarak da sürekli dinleyici konumundaki çocuğun yaratıcılığının gelişmesi beklenmemelidir (Doğan, 2007; akt. Sönmez Ektem, 2016: s.93).

Yaratıcılık konusunda çocukları destekleyip, yaratıcı bireyler olarak yetişmelerini sağlama konusunda eğitim programları çok önemlidir. Zamanla gelişen teknoloji ile eğitim programlarında da değişimler olmalıdır. Modern bir eğitim, okul öncesi dönemden başlayıp, çocuğun düşüncelerini, merak etme, gözlem ve buluş yeteneklerini geliştirerek çocuktaki yaratıcılık becerilerini geliştirmeyi hedeflemelidir (Çetinkaya, 2013).

2.6 Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık

Sağlıklı ve verimli bireylerden oluşan bir nesil yetiştirebilmek için okul öncesi eğitimin kalitesi önemlidir. Eğitimin sadece bireysel yarar sağladığı düşünülmemeli, toplumsal olarak da büyük önem taşıdığı unutulmamalıdır. Okul öncesi dönemden başlayıp sağlam temeller üzerine kurularak verilen bir eğitim topluma fayda sağlayacak bireylerin yetişmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir (Çoban, 2016).

Okul öncesi eğitim kurumlarında çeşitli çalışmalar ve etkinlikler yoluyla çocukların yaratıcılık yeteneklerinin gelişimi önemsenmelidir. Okul öncesi eğitim programlarında yer alacak etkinliklerin çocukların yaratıcılıklarını ortaya koymaya fırsat verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Öğretmen, çocuklara özgün ürünler oluşturabilmeleri için zengin uyarıcılarla donatılmış bir ortam sunmalı, çocukların başladıkları etkinliklerini tamamlayabilmelerini sağlamalıdır. Bu dönemde yapılacak çalışmalarda çocuklara neden sonuç ilişkisi kurma ve problem çözme gibi zihinsel becerilerin gelişimi için imkân sağlanmalıdır (Aral, Kandır ve Yaşar 2000; akt. Yıldırım, 2006).

Okul öncesi dönem çocukların, hemen hemen her gün yeni kavramlarla karşılaştığı, çevreyi yeni keşfettikleri bir dönemdir. Bu sebeple bu dönem çocukları her türlü uyarana açıktır. Bilişsel gelişim dönemi olarak somut becerilerin ve tecrübelerin kullanıldığı bu dönemde, yaratıcılığa ait beceriler genellikle somut olaylar ile görülmektedir. Çocuğun seçtiği oyuncaklarla kurduğu oyunlar, rol paylaşımı, değişik nesneleri oyuncak gibi kullanma, kendi kendine icatlar ve uygulamalar geliştirme de bu dönem çocuklarının yaratıcılığı hakkında önemli fikir verebilmektedir (Akaygün, 2005; Özkan, 2016).

Bahia ve Trindade (2013: 23-25) okul döneminde çocukların yaratıcılıklarının gelişmesi için önemli olan bazı noktaları vurgulamıştır. Bu noktalardan en önemlisi

çocuklarda yaratıcılık becerilerinin gelişmesi için uygun bir atmosferin oluşmasıdır. Bunun devamında çocuğun özerk olması, farklılıklara açık olmak, eğitim ortamını tekdüzelikten arındırmak, fikirleri ifade etmek ve değerlendirmek için farklı ortamların kullanılması, özgünlük ve yenilikçiliğe önem vermek eğitim uygulamalarında çocuklardaki yaratıcı potansiyeli geliştirmek dikkat edilmesi gereken hususlardır (akt. Piske, Stoltz ve Machado, 2014).

2.6.1 Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun yaratıcılığının gelişimindeki rolü

Yaşadığımız yüzyıl içinde bir bireyde olması gereken yaratıcı düşünme yeterlilikleri okul öncesi eğitim kademesinden itibaren her eğitim kademesinde eğitim içeriklerine eklenerek bireylere kazandırılmalıdır. Bunu çocuklara kazandıracak öğretmenin de bu yeterliliklerle donanmış olması gerekmektedir. Bu sebeple öğretmen adaylarının yetiştirildiği kurumlardaki program derslerinin üst düzey düşünme yeterliliklerini geliştirebileceği etkinliklerle düzenlenmesi oldukça önemlidir (Kaya, 2010; akt. Yılmaz ve Güven, 2019). Çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimi için okul öncesi eğitimde, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerilerine sahip olmaları ve çocuklarda bu beceriyi nasıl geliştireceklerini bilmelerinin önemsenmesi gerekmektedir (Eskidemir Meral ve Tezel Şahin, 2019).

Okul öncesi eğitimde dersi planlayan öğretmen, planlama sırasında yaratıcı öğelere ve etkinliklere yer vermelidir. Bu etkinliklerin, nitelikli olması için çocukların özgün ve yeni ürünler oluşturacakları, keşif yapıp, yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri çalışmalarla zenginleştirilmiş şekilde planların hazırlanması gerekmektedir. Geliştirilen planların uygulanması sırasında öğretmenlerin çocuklara cesaret vermesi ve onları yeni şeyler yapabileceklerine dair motive edip inandırması önemlidir. Bir okul öncesi öğretmeninin öncelikle kendisinin yaratıcı olması ve sonrasında çocuklarının yaratıcı olacağına yürekten inanması, sınıfta gerçek bir yaratıcı atmosferinin oluşmasını sağlayacaktır (Çetingöz, 2002).

Bir çocukta yaratıcılığın gelişmesini sağlamanın en önemli yollarından biri güven ve özgürlük duygusunun olmasıdır. Çocuk, yaratıcı düşünme sürecinde var olan bilgileriyle yeni öğrendiklerini birleştirerek farklı bir ürün meydana getirmeye çalıştığı için, çocuğun içinde bulunduğu ortamda kendini güvende hissetmesi ve öğretmeni tarafından desteklenmesi bu süreç için önemlidir. Bu nedenle, ortaya çıkarılan ürünün öğretmen tarafından onaylanması ve öğretmenin çocuğu her durumda değerli görmesi,

çocukta yaratıcı ortamda yeni ve özgün eserler oluşturması için sağlam bir temel oluşturmuş olacaktır (Özler, 2009, s.41; Yuvacı, 2017, s.33; akt. Özgün, 2021). Okul öncesi eğitimi öğretmeni, sınıfında uyguladığı tüm etkinliklere çocukları aktif olarak katmalıdır. Etkinliklere aktif olarak katılan çocuğun edindiği bilgiler kalıcı hale gelecektir. Aynı zamanda sınıf içerisindeki etkinliklerde çocukların fikirlerini sormak, onların da etkinliklerde söz sahibi olduklarını hissettirmek çocuklardaki güven duygularının gelişmesine de katkı sağlayacaktır (Özkan, 2016).

Eğitimin belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için, öğretmenin yaratıcılığını kullanabiliyor olması önemli bir husustur. Yaratıcılığını kullanabilen bir öğretmen, bir sorunla karşılaştığı zaman farklı çözüm yolları bulmaya çabalar. Bu davranışı ile çocuklara iyi bir rol model olup, hayal gücünü kullanarak etkinlikleri keyif alabileceği bir hale getirmekte ve bu sayede etkili bir sınıf ortamı sunabilmektedir (Aslan ve Arslan-Cansever, 2009, s.337; Baltacı, 2003, s.18; akt. Özgün, 2021).

Okul öncesi eğitimde, öğretmen çocuğun bilgi ve becerisini keşfetmesine yardımcı olurken aynı zamanda yaratıcı düşünceler üretmesini ve özgün ürünler ortaya koymasını destekleyen bir program kullanmalıdır. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, programın temel öğeleri olan öğretmen, sınıf, materyal ve sınıf içi etkinliklerde yaratıcılığın ön planda olmasını savunmuştur. Bu öğelerin hazırlanmasından ve sistemli bir şekilde yürütülmesinden de öncelikle öğretmen sorumludur (Aydın, 2019).

Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'nda programın temel özellikleri başlığı adı altında "*Yaratıcılığın Geliştirilmesi Ön Plandadır"* maddesinde yer verilerek yaratıcılığın önemi şu şekilde açıklanmıştır: *"Çocukların öğrenme gereksinimleri ve öğrenme stillerine uygun ortamlarda kendilerini farklı yollarla ve özgün bir biçimde ifade etmeleri için gerekli olan fırsatlar yaratılmalıdır. Bu amaçla öğrenme sürecinde farklı materyaller, farklı yöntem ve tekniklerle çocukların bireysel farklılıkları desteklenmelidir. Programda yaratıcılık, ayrı bir alan olarak ele alınmamış, kazanım ve göstergelerde vurgulanmıştır. Bu programın amacına uygun bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin de yaratıcı olması gerekmektedir."* (MEB, 2013b, s.16):

2.7 Özel Yetenekli Çocuklar ve Yaratıcı Düşünme

Yaratıcılık, insan yaşamının temelinde yer alarak olaylara ve durumlara farklı açılardan bakabilmeyi sağlamaktadır. İnsanlar arasındaki etkileşimin bir ürünü olan yaratıcılık, sosyo-kültürel durumlarla iç içedir. Bu sebeple yaratıcılık da diğer tüm beceriler gibi cesaretlendirilir ya da söndürülür. Sternberg (2007), öğretmenlerin yaratıcılığı geliştirmeleri için fırsat verme, cesaretlendirme ve ödüllendirme olmak üzere üç hususa dikkat etmesi gerektiğini belirtmiştir (Bapoğlu, 2010).

Özel yeteneklilik ile ilgili tüm bilinenler dikkate alındığında, bu bireylerin sadece belirli bir zihinsel potansiyele sahip olmasının yeterli olmadığı, zihinsel potansiyel ile yaratıcılık, bellek ve motivasyon gibi özelliklere de sahip olunması gerektiği belirtilmektedir. Bu düşünceyi destekleyen Marland Raporu (1972)'nda da özel yeteneklilik tipleri ele alınmış, bu tiplerden birinin *yaratıcı ve üretici düşünme* yeteneği olduğu söylenmiştir (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2016). Runco (2005), tüm üstün zekâ ile ilgili tanımların temelinde önemli bir özellik olarak yaratıcı faaliyetleri gerçekleştirmenin vurgulandığı ifade etmiştir. Runco'ya (2005) göre üstün zekalı çocuk, bir alana özgü bilgiye sahip olabilir ve sadece belirli bir alanda kendini geliştirme için motive olabilir. Ancak yöneldiği alan ne olursa olsun, özel yetenekli birey yaratıcı çalışma ve düşünme kapasitesine sahip olacaktır (akt. García-Ros vd., 2012).

Özel yetenekli çocuklar merak ettikleri bir konu hakkında, araştırma yapmayı ve çok fazla bilgiyi ayrıntılı bir şekilde öğrenmeyi severler. Eğitim bu noktada özel yetenekli çocukların sahip oldukları bilgileri en etkili şekilde kullanmalarının öğretilmesine odaklanmalıdır. Özel yetenekli çocuklar, problemler karşısında önlerine çıkan seçenekler arasında doğru seçimi yapabilmek için karar verme becerilerini öğrenmelidir. Bunu yapabilmeleri için de yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme becerilerini etkili bir şekilde kullanabilmelidir (Kurnaz, 2018, s.275).

Eğitimin en önemli amaçlarından biri de çocukların yaratıcılık, problem çözme, eleştirel düşünme, üst düzey düşünme gibi becerilerini geliştirmektir. Bu becerileri geliştirmek için eğitim çalışmalarına ağırlık verilmeli ve özel olarak hazırlanmış programlarla geliştirmesi amaçlanmalıdır. Okul ders programlarına bu amaç doğrultusunda düşünme eğitimi dersi eklenerek çocukların becerilerini geliştirecek etkinliklere yer verilmelidir. Öğretmenler, çocukların temel bilgi ve becerilerini geliştirirken düşünme becerilerini de geliştirmeye özen göstermeli,

çocukların öğrendiklerini günlük yaşamda etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamalıdır. Böylece ilk eğitim kademesi olan okul öncesi eğitimden üniversiteye kadar her düzeyde düşünen çocuklar yetiştirilmesi sağlanmalıdır (Güneş, 2012).

Özel yetenekli çocuklarda yaratıcılık gelişimi için ebeveynlerin ve öğretmenlerin yapması gerekenlerden bazıları şunlardır (MEB, 2017, s.45):

- Çocuklar farklı ve sıra dışı düşündüklerinde eleştirilmemeli, çocuklarla alay edilmemelidir.
- Çocuklara otorite uygulandığında aşırıya kaçılmamalıdır. Çünkü çocuklar baskı hissetmedikleri zaman yanlış yapmaktan korkmazlar. Bu sayede yeni şeyler denemek için cesarete, yaratıcılıklarını geliştirmek için ise daha fazla motivasyona sahip olacaklardır.
- Ebeveynler çocuklarına güvenmeli, çocuklarının başarılı, üretken ve yaratıcı olmaları için hayallerinin bir gün gerçek olabileceğine inanmalı ve bunu çocuklarına hissettirebilmelidir.
- Çocuklarda bağımsızlık duygusunun gelişmesi için çocukları karar verme süreçlerinde özgür bırakmalı ancak kontrollü bir tutum sergilenmelidir.
- Çocuğun yaptıklarını eleştirmekten veya motivasyonunu düşürmekten kaçınmalı, aksine çocuğun merak duygusu uyandıracak, yaratıcılığını destekleyici "Daha farklı nasıl yapılabilir?", "Başka nasıl özellikler eklenebilir?" gibi ifadeler kullanılmalıdır.
- Yaratıcılık için gerekli olan eleştirel düşünme becerisini hem ebeveynler hem de öğretmenler desteklemelidir.

2.8 İlgili Araştırmalar

2.8.1 Yurt içinde yapılan araştırmalar

Çoban (2016) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini Uşak ili merkez ilçelerde çalışan 84 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veriler Sungur (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan "Ne kadar yaratıcısınız?" ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin yaratıcılık düzeylerinin yaş, cinsiyet, mezun olunan lise, çocukluklarının geçtiği yerleşim yeri, anne baba eğitim durumu, anne baba mesleği, kitap okuma alışkanlığı, çalıştıkları etkinlik merkezi ve okul öncesi

eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Gülkaya (2016)'nın okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, araştırmanın evrenini KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim kademesinde olan 99 ilköğretim okulu bünyesinde ve 13 anaokulunda 2015-2016 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmuştur. 100 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilen araştırmada veriler, Demirok ve Özcan (2016) tarafından geliştirilen "Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği" ve Demirok (2012) tarafından geliştirilen "Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Görüş Ölçeği" ve "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi" anketi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algılarında, görüşlerinde ve eğitim ihtiyaçlarında olumlu düşüncelere sahip oldukları bilgisine ulaşılmıştır.

Mindivanlı Akdoğan, Koçak ve Subaşı (2017) yaptığı araştırmada erken çocukluk döneminde özel yetenekli çocukların belirlenmesinde okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin alınmasını amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde bir şehirde bulunan on okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veriler, öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilmiştir. Öğretmenler ile yapılan görüşmeler ses kaydına alınmış ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar analiz edilerek kodlamalar yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin büyük kısmı çocukların bilimsel tutumlar kazanmasını desteklediklerini belirtmiş ancak üstün yetenekli çocukları tanılamaya yönelik okul içerisinde ve İl Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesinde gerekli önlemlerin alınmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca özel yetenekli çocuklara eğitim veren öğretmenler, özel yetenekliliği akranlarından farklı davranışları olan, eğitsel çalışmalarda yaşıtlarına oranla daha başarı gösteren çocuklar olarak tanımlamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu bir çocukta özel yetenek olması durumunda çocuğun ilgi alanlarına önem verilerek desteklemek gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmenler özel yetenekli çocukların tespiti konusunda hizmet içi eğitim seminerlerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Erşan ve Tan (2018)'ın araştırmasında okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık düzeylerini Consensual Assessment Technique (CAT) ile saptayıp bu

çocuklarda yaşıtlarına göre üstün yetenek olma durumunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sinop ve Ankara il merkezindeki anaokullarına devam eden 66 çocuk oluşturmuştur. Bu çocuklardan resim yapmaları istenmiş ve çizdikleri resimlerin hikayeleri kaydedilmiştir. Bu resimler ve hikâyeleri yaratıcılık, okul öncesi ve görsel sanatlar alanlarından 5 uzman tarafından yaratıcılık ve teknik yeterlilik açısından puanlanmıştır. Yaratıcı olarak belirlenen 16 çocuk ve rastgele seçilen 16 çocukla birlikte toplam 32 çocukla ilgili açık uçlu sorulardan oluşan bir anket bu çocukların sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırma esnasında öğretmenlere uygulanan anket formları da veri analizinde kullanılmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonucuna göre yaratıcı olarak belirlenen çocuklarla ilgili okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri de çocukların üstün yetenek performanslarıyla uyum göstermiştir. Bu nedenle eğitimin ilk kademesi olan okul öncesi eğitim döneminden itibaren çocuklarla ilgili tutulan dosyaların üst kademelere aktarılması için gerekli yasal düzenlemeler yapılması gerektiği belirtilmiş ve BİLSEM'de eğitim alacak çocuk seçiminde değerlendirme için okul öncesi eğitimi öğretmeni tarafından doldurulan portfolyo dosyalarının da dâhil edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sarar (2018)'in çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz yeterlilik düzeyleri ile algı ve bilgi düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini, Kayseri il merkezinde yer alan resmi ilkokullar ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmada veriler, Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz yeterlilik Ölçeği, Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Algı Testi ve Üstün Yetenekliler Eğitimi Bilgi Testi kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri ile üstün yetenekli çocuklara yönelik algı düzeyleri arasında pozitif yönde, okul öncesi öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimi bilgi testi düzeyleri arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Eren Tuzkan (2019) araştırmasında üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme öz yeterliklerinin ve farklılaştırılmış öğretim uygulama öz değerlendirme düzeylerinin belirlenmesi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini İzmir'de BİLSEM'de ve destek eğitim odalarında görev yapan 116 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Yaratıcılığı Teşvik Etme Özyeterlik Ölçeği ve Farklılaştırılmış Öğretimi Uygulama Özdeğerlendirme Ölçeği ile

toplanmıştır. Araştırma sonucunda üstün yeteneklilere eğitim veren öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme ve farklılaştırılmış öğretim uygulama düzeylerinin iyi düzeyde olduğu görülmüştür.

Bolat (2019) çalışmasında öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özelliklerine yönelik farkındalık düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanı evrenini Adana ilinin merkez ilçelerinden birinde görev yapmakta olan 54'ü branş, 41'si sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 95 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri İnan, Bayındır ve Kaya (2009) tarafından geliştirilen beşli likert tipi anket ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özelliklerine yönelik yüksek düzeyde farkındalığa sahip olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin, cinsiyetine, kıdemine ve branşlarına göre farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenirken, öğretmenlerin mezun oldukları fakültelere bakıldığında eğitim fakültesi mezunları lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dereli (2019)'nin çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının bulundukları sınıflarda üstün yetenekli çocukları fark ederek doğru bir şekilde aday gösterebilme durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Edirne ilinde ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen 20 okul öncesi öğretmeni ve 20 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırma için geliştirilen "Üstün Yetenekli Çocuk Aday Gösterme Eğitim Programı (ÜYÇAGEP)" etkililiği iki şekilde değerlendirilmiştir. İlk olarak, ÜYÇAGEP alan ve almayan 40 katılımcıya araştırmacı tarafından geliştirilen "Üstün Yetenekli Çocuk Algı Ölçeği (ÜYÇALÖ)" öntest, sontest ve izleme testi olarak uygulanmış, ikinci olarak ise ÜYÇAGEP alan ve almayan 40 katılımcının bulundukları sınıflarında üstün yetenekli olarak düşündükleri çocukları aday göstermeleri istenmiştir. Katılımcılar tarafından aday gösterilen 54 çocuğun zekâ, yaratıcılık ve motivasyon düzeylerini incelemek için Stanford Binet Zekâ Testi, Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi (EPoC) ve Okul Öncesi Motivasyon Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda ÜYÇAGEP alan ve almayan katılımcılar arasında ÜYÇALÖ'den ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlarda anlamlı farklılık bulunmuştur. Aynı zamanda ÜYÇAGEP alan ve almayan katılımcılar arasında aday gösterdikleri çocukların Stanford Binet Zekâ Testi'nden elde ettikleri puanlarda anlamlı farklılık elde edilmiştir. Ancak ÜYÇAGEP alan ve almayan katılımcılar arasında aday gösterdikleri çocukların EPoC'tan elde ettikleri

puanlarda anlamlı bir fark elde edilememiştir. Aynı şekilde ÜYÇAGEP alan ve almayan katılımcılar arasında aday gösterdikleri çocukların Okul Öncesi Motivasyon Ölçeğinden elde ettikleri puanlarda anlamlı bir fark elde edilememiştir. Tüm bulgular sonucunda ÜYÇAGEP'in etkililiği ortaya konulmuştur.

Eskidemir Meral ve Tezel Şahin'in (2019) okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerini incelediği araştırmasında evreni Antalya ili Kepez, Muratpaşa, Konyaaaltı, Döşemealtı ve Aksu ilçelerinde okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan 160 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından hazırlanan Genel Bilgi Formu ve Özgenel ve Çetin (2017) tarafından geliştirilen Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğu ancak yaratıcı düşünme eğilimleri ile yaş, mezun olunan bölüm, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, mesleki kıdem, sınıfında bulunan çocuk sayısı, sınıfındaki çocukların yaşı, hizmet içi eğitimlere katılma durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Aydın (2020), araştırmasında okul öncesi öğretmenlerine yönelik özel yetenekliler eğitimi programının etkililiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan 58 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel model kullanılmıştır. Araştırma kapsamında veri toplamak için Kişisel Bilgi Formu, Özel Yetenekliler Başarı Testi (ÖYBASAT) ve Program Sonu Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunun ÖYBASAT öntest-sontest puanları arasında sontest lehine farklılaşma olduğu görülmüştür. Buna göre ÖYEP'in okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara yönelik bilgi ve farkındalık düzeyini önemli şekilde artırdığı, yanlış bilgilerini düzeltmelerini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada kontrol grubu katılımcılarının ÖYBASAT öntest-sontest puanlarına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Programın etkililiğini ortaya koymak amacıyla ÖYEP'e katılmış deney grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenleri ve ÖYEP'e katılmamış okul öncesi öğretmenlerinin oluşturduğu kontrol grubunun ÖYBASAT sontest puanlarına ilişkin bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde ise deney grubu lehine farklılaşma olduğu saptanmıştır. Böylece ÖYEP'e katılmış ve eğitim almış okul öncesi öğretmenlerinin başarı puanlarının

olumlu yönde gelişim gösterdiği, öğretmenlerin bilgi ve farkındalık düzeylerinin arttığı, bilgi yanlışlıklarının ise azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.8.2 Yurt dışında yapılan araştırmalar

Alzayat (2014) araştırmasında kadın okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinde Scamper programının uygulanmasının etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. 2013-2014 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirdiği araştırmasında çalışma grubunu toplam 10 kadın okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada Stanford-Binet Zekâ Ölçeği ve Yaratıcı Düşünmenin Şekilsel Torrance Testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada katılımcılar belirlendikten sonra ilgili ölçekler kullanılarak ön test verileri toplanmıştır. Seçilen öğretmenlerle haftada üç gün ellişer dakikalık oturumlarla 14 hafta Scamper programı uygulanmıştır. Araştırmacı katılımcılarla etkileşime girerek katılımcıların orijinal fikirler üretmelerine ve yaratıcı hayal gücü uygulamalarına teşvik ederek yaratıcı hayal güçlerini izlenebilir davranışlara dönüştürmeye yardımcı olmuştur. Araştırmada ön-son test puan ortalamaları arasında son test lehine anlamlı farklılıklar olduğu ve Scamper programının kullanılmasının öğretmenlerde yaratıcı düşünmeyi olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Polyzopoulou vd. (2014), Yunan eğitim ortamlarında üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik öğretmenlerin algılarını incelediği araştırmasına ilköğretimde ve ortaöğretimde görev yapan toplam 245 öğretmen katılmıştır. Araştırmada veriler Gagné ve Nadeau'nun (1991) üstün yetenekliler ve eğitimleri hakkındaki görüşleri anketi ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucu üstün zekâlı çocuklara eğitim veren öğretmenlerin algılarının, üstün yetenekli çocuklarla yaşadıkları öğretmenlik deneyimlerinden, özel yeteneklilik ve özel eğitim konularındaki bilgilerinden ve öğretmenlerin uzmanlık alanı gibi faktörlerden etkilendiğini göstermiştir.

Čotar Konrad ve Kukanja Gabrıjelčič (2015) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin 2 yaşından 6 yaşına kadar üstün yetenekli çocukları belirleme ve onlarla çalışma alanındaki mesleki niteliklerini ve tutumlarını analiz etmek amaçlanmıştır. Araştırmada deneysel olmayan nedensel yöntem kullanılmıştır.

Toplam 180 okul öncesi öğretmeniyle yapılan bu araştırmada, araştırmacılar tarafından üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukları belirleme ve onlarla çalışma konusunda toplam 10 maddeden oluşan bir anket tasarlanmıştır. Anket soruları, dört adet demografik sorudan ve katılımcıların üstün zekâlı gençlerle çalışmaya yönelik genel ve özel hazırlıklarıyla ilgili altı uzun kapalı uçlu sorudan oluşmuştur. Katılımcılar görüşlerini 4 puanlık (1-nadiren, 4-her zaman) veya 5 puanlık bir ölçek (1-tamamen yetersiz, 5-çok iyi nitelikli) kullanarak değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukları belirleme ve bu çocuklarla çalışma alanındaki bilgi düzeylerinin çok düşük olduğu, okul öncesi öğretmenlerinin öz değerlendirmeleri ve üstün yetenekli çocukları belirleme ve onlarla çalışma alanındaki mesleki yeterliliklerinin olmamasının kendilerini çoğunlukla orta düzeyde yeterli olarak değerlendirmelerine sebep olduğu, okul öncesi öğretmenlerinin ileri mesleki eğitim ve öğretime yönelik ilgi ve ihtiyaçlarının, eğitim için önemli olduğu ve Slovenya'daki ulusal eğitim kurumlarının bu tür programlara yönelik içerik ve örgütsel desteğin büyük bir eksikliğini ortaya çıkardığı belirlenmiştir.

Kettler vd. (2017) okul öncesi dönemdeki üstün zekâlı çocukların eğitiminde program geliştirmeyle ilişkili algılanan zorlukları incelemiştir. Araştırmaya ABD'nin Teksas eyaletindeki 254 anaokulu müdürü katılmıştır. Katılımcılar okul öncesinde üstün yetenekli çocuklara eğitim hizmeti sağlama konusunda algılanan zorlukları belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş bir anketi doldurmuşlardır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında müdürlerin %95'inin üstün zekalı çocukların eğitimi için resmi politikaları veya uygulamaları bilmediği, müdürlerin %86'sının öğretmenlere üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda seminer vermediği belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde üstün zekâlıların eğitimi hakkında yanlış bilgilere sahip olduğu ve okul öncesi eğitim ortamlarında üstün yetenekli çocukları tanımak ve onlara eğitim verebilmek için model uygulamalara ihtiyaç duydukları görülmüştür.

Vreys vd. (2017) araştırmasında Belçikalı okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitim uygulamalarına yönelik alacakları eğitimin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada birçok okul öncesi ve ilkokul öğretmeninin, üstün yetenekli çocuklar konusunda herhangi bir eğitim almadan mesleğe başladığı belirtilmiş ve bunun üstün yetenekliler eğitimi hakkında birçok yanlış anlama ve sınıfta çeşitli ancak etkisiz müdahalelerle sonuçlandığı ifade

edilmiştir. Yaşanan sıkıntıya çözüm olarak Belçika uzmanlık merkezi, "Exentra" adı verilen ve öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özelliklerini, ihtiyaçlarını anlaşılmasını artırmak ve öğretmenlere onların becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla öğretmenler için profesyonel bir eğitim programı tasarlamıştır. Exentra eğitimi içerik açısından, genel üstün zekalılık kavramını, üstün zekalılık ve üstün zekalıların eğitimiyle ilgili yaygın yanlış anlamaları, üstün zekalı çocukların ve başarısızların erken tespitini, üstün zekalı çocukların özel akademik ve sosyo-duygusal ihtiyaçlarını ve üstün zekalılar için etkili eğitim müdahalelerinin metodolojisini kapsamaktadır. Araştırmada veriler, 2014-2015 öğretim yılında programa katılan 30 Flaman okulundan 89 kadın ve 2 erkek olmak üzere 91 öğretmen arasında uygulama öncesi ve sonrası yapılan anketler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada kullanılacak anketler "Qualtrics Anket Yazılımı" ile tasarlanarak üstün yetenekliler eğitimi konusunda uzmanlardan oluşan bir panel tarafından gözden geçirilerek test edilmiştir. Anketler cinsiyet, öğretmen olarak çalışma yılı ve öğretmenin okuldaki işlevi gibi bir dizi demografik değişkeni içermektedir. Araştırma sonucunda Exentra eğitiminin, öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özel öğrenme ihtiyaçları konusundaki anlayışlarını ve ayrıca akademik olarak gelişmiş müfredatı değiştirme konusundaki istekliliklerini ve özgüvenlerini artırdığı, yeterli zaman, destek ve kaynaklarla birlikte mesleki eğitimin öğretmenlerin bu hedefe ulaşmasını sağlamada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Freitag (2020) araştırmasında öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin tutumlarını, öz-yeterliklerini ve öğretimi farklılaştırmalarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini Mississippi'deki iki üniversitenin lisans eğitimindeki 204 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada veriler adayların Farklı İhtiyaçlara Sahip Öğrencilerle Uygulamalar Anketini doldurmasıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik tutumlarında ve öğretimi farklılaştırmaya yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin üstün zekalılar için farklılaştırılmış öğretim stratejilerinin kullanımı programının aşamaları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı zamanda araştırma, öğretmenler adaylarının eğitimlerinin ilk döneminden son dönemlerine doğru olumlu tutumlarının, öz-yeterliklerinin ve farklılaştırma kullanımının arttığını göstermektedir.

Aldosari (2021) yapmış olduğu çalışmasında Suudi Arabistan Krallığı'nın Riyad kentinde kamu ve özel okul öncesi öğretmenlerinin üç ila altı yaş arası üstün yetenekli çocuklara ilişkin inanç ve uygulamalarının yanı sıra öğretmenlerin inanç ve uygulamaları arasındaki farklılıkların incelenmesi amaçlamıştır. Araştırmada veriler, 21 açık uçlu soru kullanılarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini bir devlet anaokulundan üç öğretmen ve bir özel anaokulundan dört öğretmen olmak üzere yedi okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında; kamuda görev yapan okul öncesi öğretmenleri, üstün yetenekli çocukları akranlarından daha güçlü yeteneklere sahip olanlar olarak tanımlarken, özel okul öncesi öğretmenleri bu yeteneklerin akademik ve akademik olmayan becerileri içerebileceğini eklemiştir. Bir diğer sonuca göre üstün yetenekli çocukların özellikleri ile ilgili verilen cevaplar incelendiğinde kamudaki okul öncesi öğretmenleri bu çocukları sessiz ve aktif olarak görürken, özel okul öncesi öğretmenleri aktif, dışa dönük ve olgun olarak görmektedir. Her iki grubun öğretmenleri üstün yetenekli çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, üstün yetenekli çocukların yeteneklerinin ötesinde, özel programlara ve daha zorlu etkinliklere ihtiyaç duyduklarına inandıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda yine kamudaki ve özel anaokulundaki öğretmenler üstün yetenekli çocukların nasıl desteklenebileceği ve ihtiyaçlarının nasıl karşılanabileceği, bu alandaki sorunlara nasıl çözüm bulunacağı ve gelecekte önerilen üstün yetenekli çocuklar eğitim programlarının özellikleri konusunda benzer cevaplar vermiştir.

Jawabreh (2022) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların özelliklerine ve Filistin'deki eğitimlerine yönelik algı ve tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Jawabreh bu amaçla nitel ve nicel yöntemleri birleştiren sıralı açıklayıcı karma yöntem yaklaşımını benimsemiştir. Araştırmada nicel veriler, rastgele seçilen 450 katılımcıdan oluşan ilk örneklem ve 330 katılımcıdan oluşan ikinci örneklem ile toplanmıştır. Araştırmada nicel verilerin toplanmasında "Üstün Yetenekli ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerini Derecelendirme Ölçeği" ve "Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada nitel veriler ise 20 kadın okul öncesi öğretmeninin katıldığı yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel bulgularına göre öğretmenlerin özel yetenekli çocukların özelliklerine ve eğitimlerine ilişkin olumlu algı ve tutumlara sahip olduklarını sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğretmenlerin

üstün yetenekli çocukların özelliklerini ve eğitimlerini bildiklerini, onlara yönelik olumlu algı ve tutumlara sahip olduklarını gösteren nitel verilerin bulgularıyla tutarlıdır. Niteliksel bulgular da ayrıca özel yetenekli çocuklara eğitim vermek için kullanılan eğitim stratejilerinin ve programlarının çeşitliliğini göstermiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi bilgileri yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda öz yeterlikleri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama araştırmaları, bir konuya ilişkin katılımcıların görüşlerinin veya katılımcıların ilgi, beceri, tutum gibi özelliklerinin belirlendiği araştırmalardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019).

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olan bağımsız anaokulları, anasınıfları, özel anaokulları ve anasınıflarında görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit rastgele örnekleme ile seçilmiş Çankaya, Keçiören, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan bağımsız anaokullarında, ilköğretim bünyesindeki anasınıflarında, özel anaokullarında ve özel bağımsız anaokullarında görev yapan 300 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Basit rastgele örnekleme yöntemi popülasyondaki her öğenin eşit seçilme olasılığına sahip olduğu bir yöntemdir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2019).

Tablo 3.1. Araştırmaya alınan okul öncesi öğretmenlerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin dağılımları.

		n	**%**
Cinsiyet	Kadın	291	**97.0**
	Erkek	9	3.0
Yaş	23-29 yaş	130	**43.3**
	30-39 yaş	106	35.3
	40-49 yaş	57	19.0
	50 yaş ve üzeri	7	2.3
Kıdem yılı	1-5 yıl	125	**41.7**
	6-10 yıl	63	21.0
	11-15 yıl	62	20.7
	16-20 yıl	25	8.3
	20 yıl ve üzeri	25	8.3
Öğrenim durumu	Lisans	265	**88.3**
	Yüksek lisans	35	11.7
Çalıştığı okul türü	MEB İlköğretim Anasınıfı	102	34.0
	MEB Bağımsız Anaokulu	128	**42.7**
	Özel Bağımsız Anaokulu	34	11.3
	Özel Okul Anasınıfı	36	12.0
Özel yet. çocuklarla çalışma deneyiminin olup olmaması durumu	Evet	132	44.0
	Hayır	168	**56.0**
Özel yet. çocukların eğitimleri konusunda hizmet içi eğitim alıp almama durumu	Evet	92	30.7
	Hayır	208	**69.3**
	Toplam	**300**	**100.0**

Tablo 3.1.'e göre araştırmaya alınan okul öncesi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun (%97.0) kadın olduğu, %43.3'ünün 23-29 yaş aralığında olduğu, %41.7'sinin 1-5 yıl arasında kıdem yılına sahip olduğu, %88.3'ünün öğrenim durumunun lisans olduğu, %42.7'sinin MEB Bağımsız Anaokulunda görev yaptığı, %56.0'sının özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyiminin olmadığı ve %69.3'ünün özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim almadığı belirlenmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "*Kişisel Bilgi Formu*", Tortop (2014) tarafından geliştirilen "*Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ)"* ve Özgenel ve Çetin (2017) tarafından geliştirilen *"Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği"* kullanılmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan *Kişisel Bilgi Formu'nda* okul öncesi öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları, çalıştıkları okul türü, özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimlerinin olup olmadıkları, özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda hizmet içi eğitim alıp almadıkları ile ilgili sorular bulunmaktadır.

3.3.2 Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ)

Öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz-yeterliklerini belirlemek amacıyla Tortop (2014) tarafından geliştirilen ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Akademik Yeterlik Boyutu, Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu, Sorumluluk Boyutu, Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu, Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu, Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu şeklinde 6 boyutludur. Birinci alt boyut olan *"Akademik Yeterlik Boyutu"* 3 maddeden, ikinci alt boyut olan *"Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu"* 4 maddeden, üçüncü alt boyut olan *"Sorumluluk Boyutu"* 3 maddeden, dördüncü alt boyut olan *"Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu"* 7 maddeden, beşinci alt boyutu olan *"Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu"* 6 maddeden ve altıncı alt boyut olan *"Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu"* ise 3 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert (Hiç katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum) tipindeki ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.94 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmanın örneklemi için ise Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeğinin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.943 olarak bulunmuştur.

3.3.3 Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği (MYDEÖ)

Özgenel ve Çetin (2017) tarafından geliştirilen ölçek 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Yenilik arama, Cesaret, Öz disiplin, Merak, Şüphe etme, Esneklik şeklinde 6 alt boyuttan oluşmuştur. *"Yenilik arama boyutu"* 8 maddeden, *"Cesaret boyutu"* 4 maddeden, *"Öz disiplin boyutu"* 5 maddeden, *"Merak boyutu"* 3 maddeden, *"Şüphe etme boyutu"* 2 maddeden ve *"Esneklik"* boyutu 3 maddeden oluşmuştur. 5li likert (Hiçbir zaman, Nadiren, Ara sıra, Genellikle, Her zaman) tipindeki ölçeğin "Yenilik arama" alt boyutu güvenirlik katsayısı 0.83, "Cesaret" alt boyutu 0.72, "Öz disiplin" 0.68, "Merak" alt boyutu 0.67, "Şüphecilik" alt boyutu

0.71, “Esneklik” alt boyutu 0.62 ve tümü için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.87 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmanın örneklemi için ise Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.942 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.2. Araştırmada kullanılan Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ile Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği’nin Cronbach alfa katsayısı testi.

Ölçek/Alt Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach Alfa Katsayısı
Genel Özyeterlik Puanı	26	0.943
1. Akademik Yeterlik Boyutu	3	0.725
2. Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	4	0.885
3. Sorumluluk Boyutu	3	0.796
4. Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	7	0.911
5. Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	6	0.908
6. Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	3	0.892
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	25	0.942
1. Öz Disiplin	5	0.778
2. Yenilik Arama	8	0.892
3. Cesaret	4	0.748
4. Merak	3	0.674
5. Şüphe Etme	2	0.631
6. Esneklik	3	0.745

Tablo 3.2. incelendiğinde araştırmamızda; Genel Öz yeterlik Puanı *“Akademik Yeterlik Boyutu”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.725, *“Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.885, *“Sorumluluk Boyutu”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.796, *“Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.911, *“Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.908, *“Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.892 ve ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa değeri 0.943 olarak görülmektedir.

Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinin *“Öz Disiplin”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.778, *“Yenilik Arama”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.892, *“Cesaret”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.748, *“Merak”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.674, *“Şüphe Etme”* alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.631,

"Esneklik" alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.745 ve ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa değeri 0.942 olarak görülmektedir.

Alfa katsayısının bulunabileceği aralıklar ve buna bağlı olarak da ölçeğin güvenirlik durumu aşağıda verilmiştir.

- $0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir,
- $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir,
- $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir,
- $0.80 \leq \alpha <$ l.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli izinler alındıktan sonra veri toplama araçları araştırmaya katılmayı kabul eden okul öncesi öğretmenlerine yüz yüze ve Covid-19 pandemi dolayısıyla yüz yüze görüşülemeyen öğretmenlere elektronik ortamda Google docs altyapısı kullanılarak ulaştırılmıştır. Google docs ile 250 veri, yüz yüze görüşülerek ise 55 adet veri olmak üzere toplam 305 adet veri toplanmıştır. Doğrudan ve dijital ortamda toplanan veriler kontrol edilmiş, verilerden 5 tanesi eksik doldurulmuş olması sebebiyle araştırmaya dâhil edilmemiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen veriler SPSS 22 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılmamasından dolayı, ikili gruplar arasındaki karşılaştırmalarda Mann-Whitney U testi, üç veya daha fazla gruplar arasındaki karşılaştırmalarda Kruskall Wallis H Testi, değişkenler arası ilişkilerde ise Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Anlamlılık seviyesi olarak 0.05 kullanılmış olup, $p<0.05$ olması durumunda anlamlı bir farklılığın/ilişkinin olduğu, $p>0.05$ olması durumunda ise anlamlı farklılığın/ilişkinin olmadığı belirtilmiştir.

Tablo 3.3. Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ile Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeğinin alt boyutlarının basıklık katsayısı ve çarpıklık katsayısı değerlerine ilişkin Kolmogorov- Smirnov testi sonuçları.

Ölçek/Alt Ölçekler	Basıklık Katsayısı	Kolmogorov-Smirnov		Çarpıklık Katsayısı
	B.K	K-S	p	Ç.K
Genel Özyeterlik Puanı	1.16	0.041	0.2	-2.02
1. Akademik Yeterlik Boyutu	-1.18	0.09	0.001	-1.33
2. Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	-0.95	0.114	0.001	-1.61
3. Sorumluluk Boyutu	0.45	0.15	0.001	-3.28
4. Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	10	0.12	0.001	-5.88
5. Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	0.11	0.199	0.001	-0.82
6. Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	1.03	0.147	0.001	-3.9
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	0.6	0.08	0.001	-1.78
1. Öz Disiplin	7.64	0.138	0.001	-5.85
2. Yenilik Arama	0.19	0.089	0.001	-2.18
3. Cesaret	0.75	0.117	0.001	-2.62
4. Merak	4.57	0.162	0.001	-5.31
5. Şüphe Etme	0.23	0.235	0.001	-2.29
6. Esneklik	2.83	0.168	0.001	-3.9

Tablo 3.3. incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov p değeri <0.05 olduğundan veriler normal dağılım göstermemektedir. Yine ölçek ve alt boyutları basıklık katsayısı -1<BK<+1 ve -1<ÇK<+1 aralığında olmadığından verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Tablo 4.1. Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.

		Mann Whitney U Testi			
		n	**Sıra Ort.**	**U**	**p**
Akademik Yeterlik Boyutu	Kadın	291	149.26		
	Erkek	9	190.56	949	0.157
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	Kadın	291	151.10		
	Erkek	9	131.06	1134.5	0.493
Sorumluluk Boyutu	Kadın	291	150.32		
	Erkek	9	156.39	1256.5	0.834
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	Kadın	291	150.99		
	Erkek	9	134.61	1166.5	0.575
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	Kadın	291	150.98		
	Erkek	9	134.89	1169	0.576
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	Kadın	291	150.99		
	Erkek	9	134.78		
	Erkek	9	140.00	1168	0.576
	Kadın	291	151.16		
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	Erkek	9	129.00	1116	0.45

Tablo 4.1.'e göre öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ) ve Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden (MYDEÖ) aldıkları puanlar anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0.05$).

Tablo 4.2. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarına göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskall Wallis H testi sonuçları.

		n	Ort.	ss	Sıra Ort.	H	p	İkili Karşılaştırma
Akademik Yeterlik Boyutu	23-29 yaş[1]	130	9.59	2.81	163.81			
	30-39 yaş[2]	106	8.34	2.47	124.33			2-1
	40-49 yaş[3]	57	9.63	2.34	167.02			2-3
	50 yaş ve üz.[4]	7	9.57	2.07	165.14	15.178	**0.002***	
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	23-29 yaş[1]	130	12.57	3.86	162.01			
	30-39 yaş[2]	106	11.32	3.37	133.31			
	40-49 yaş[3]	57	12.05	3.01	150.40			2-1
	50 yaş ve üz.[4]	7	13.71	5.02	197.86	8.62	**0.035***	
Sorumluluk Boyutu	23-29 yaş[1]	130	10.74	2.47	160.36			
	30-39 yaş[2]	106	10.04	2.55	135.30			
	40-49 yaş[3]	57	10.40	2.57	151.88			-
	50 yaş ve üz.[4]	7	11.14	3.39	186.43	6.304	0.098	
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	23-29 yaş[1]	130	28.16	4.68	154.37			
	30-39 yaş[2]	106	28.09	4.25	149.55			
	40-49 yaş[3]	57	27.39	3.87	137.78			-
	50 yaş ve üzeri[4]	7	30.14	4.60	196.71	3.519	0.318	
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	23-29 yaş[1]	130	25.31	3.37	161.05			
	30-39 yaş[2]	106	24.75	3.54	147.37			
	40-49 yaş[3]	57	24.30	2.79	133.31			-
	50 yaş ve üzeri[4]	7	24.43	3.15	142.00	4.535	0.209	
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	23-29 yaş[1]	130	11.33	2.69	159.89			
	30-39 yaş[2]	106	10.88	2.55	145.70			
	40-49 yaş[3]	57	10.74	2.41	138.15			-
	50 yaş ve üz.[4]	7	11.14	1.21	149.29	3.091	0.378	
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	23-29 yaş[1]	130	103.52	12.14	150.10			
	30-39 yaş[2]	106	104.45	11.42	152.17			
	40-49 yaş[3]	57	103.25	11.55	144.79			
	50 yaş ve üz.[4]	7	107.57	10.78	179.07	1.05	0.789	

Tablo 4.2'ye göre okul öncesi öğretmenlerinin yaşına göre ÜYEÖÖ'nün "Akademik Yeterlik" ve "Mentörlük (danışmanlık)" alt boyutlarında anlamlı bir

farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Yaş grubu 30-39 yaş olanların "Akademik Yeterlik" alt boyutundan almış olduğu puanlar, yaş grubu 23-29 yaş ve 40-49 yaş olanlara göre anlamlı derecede düşük çıkmıştır. Yine "Mentörlük (danışmanlık)" alt boyutunda yaş grubu 30-39 yaş olanların puan ortalamaları yaş grubu 23-29 arasında olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. "Sorumluluk", "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik", "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutlarında öğretmenlerin yaşına göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Ayrıca öğretmenlerin yaşına göre MYDEÖ'den alınan puanlarda anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Tablo 4.3. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskall Wallis H testi sonuçları.

		Kruskall Wallis H Testi						
		n	**Ort.**	**Ss**	**Sıra Ort.**	**H**	**P**	**İkili Karşılaştırma**
Akademik Yeterlik Boyutu	1-5 yıl[1]	125	9.59	2.80	163.85			
	6-10 yıl[2]	63	8.60	2.49	133.67			
	11-15 yıl[3]	62	8.65	2.52	133.66			
	16-20 yıl[4]	25	9.20	2.77	155.64			-
	20 yıl ve üzeri[5]	25	9.60	2.14	162.78	8.369	0.079	
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	1-5 yıl[1]	125	12.62	3.76	163.77			
	6-10 yıl[2]	63	11.37	3.63	133.70			
	11-15 yıl[3]	62	11.52	3.43	137.10			-
	16-20 yıl[4]	25	12.08	3.30	154.10			
	20 yıl ve üzeri[5]	25	12.28	3.18	156.12	6.979	0.137	
Sorumluluk Boyutu	1-5 yıl[1]	125	10.85	2.41	163.69			
	6-10 yıl[2]	63	9.78	2.71	127.94			2-1
	11-15 yıl[3]	62	10.26	2.46	143.40			2-5
	16-20 yıl[4]	25	9.92	1.93	128.20			
	20 yıl ve üzeri[5]	25	11.00	3.16	181.30	12.678	**0.013***	4-5
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	1-5 yıl[1]	125	28.18	4.71	155.31			-
	6-10 yıl[2]	63	27.94	4.38	151.04			
	11-15 yıl[3]	62	27.68	3.79	137.08			
	16-20 yıl[4]	25	28.16	4.25	153.50			
	20 yıl ve üzeri[5]	25	28.36	4.46	155.38	2	0.736	
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	1-5 yıl[1]	125	25.24	3.36	158.35			
	6-10 yıl[2]	63	24.81	3.76	154.06			
	11-15 yıl[3]	62	24.34	2.96	131.32			
	16-20 yıl[4]	25	24.96	3.41	155.20			-
	20 yıl ve üzeri[5]	25	24.72	2.81	145.16	4.495	0.343	
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	1-5 yıl[1]	125	11.32	2.69	159.90			
	6-10 yıl[2]	63	10.84	2.54	143.20			
	11-15 yıl[3]	62	10.42	2.68	130.44			
	16-20 yıl[4]	25	11.36	1.98	157.86			-
	20 yıl ve üzeri[5]	25	11.52	2.00	164.30	6.213	0.184	
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	1-5 yıl[1]	125	103.67	12.23	151.95			
	6-10 yıl[2]	63	103.56	12.32	146.77			
	11-15 yıl[3]	62	103.08	9.75	138.87			
	16-20 yıl[4]	25	106.68	12.54	169.88			
	20 yıl ve üzeri[5]	25	105.08	11.59	162.10	2.965	0.564	-

Tablo 4.3.'e göre okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre ÜYEÖÖ'nün "Akademik Yeterlik" alt boyutu, "Mentörlük (danışmanlık)" alt boyutu, "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik" alt boyutu, "Yaratıcılığı Teşvik Etme" alt boyutu ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmezken ($p>0.05$), "Sorumluluk" alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir

(p<0.05). Mesleki kıdemi 6-10 yıl olanlarda sorumluluk alt boyutu puanı 1-5 yıl ve 20 yıl ve üzeri olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olanlarda "Sorumluluk" alt boyutu puanı 20 yıl ve üzeri olanlara göre anlamlı derecede daha düşük görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin mesleki kıdem grupları ile MYDEÖ puanı açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p>0.05).

Tablo 4.4. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.

					Mann Whitney U Testi		
		n	**Ortalama**	**Ss**	**Sıra Ort.**	**U**	**p**
Akademik Yeterlik Boyutu	Lisans	265	9.03	2.59	146.16		
	Yüksek lisans	35	10.09	2.97	183.34	3488	**0.016***
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	Lisans	265	11.84	3.48	145.44		
	Yüksek lisans	35	13.69	4.13	188.84	3295.5	**0.005***
Sorumluluk Boyutu	Lisans	265	10.39	2.55	149.03		
	Yüksek lisans	35	10.80	2.58	161.63	4248	0.414
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	Lisans	265	27.80	4.46	145.39		
	Yüksek lisans	35	29.86	3.26	189.16	3284.5	**0.005***
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	Lisans	265	24.66	3.33	144.35		
	Yüksek lisans	35	26.69	2.74	197.06	3008	**0.001***
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	Lisans	265	10.92	2.60	146.19		
	Yüksek lisans	35	12.03	2.04	183.16	3494.5	**0.016***
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	Lisans	265	103.27	11.83	145.76		
	Yüksek lisans	35	108.63	9.72	186.39	3381.5	**0.009***

Tablo 4.4.'e göre okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre ÜYEÖÖ'nün "Akademik Yeterlik", "Mentörlük (danışmanlık) Yeterlik", "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik", "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutlarında alınan puanlar açısından anlamlı bir anlamlı bir farklılık görülmektedir (p<0,05). Buna göre, yüksek lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin "Akademik Yeterlik", "Mentörlük (danışmanlık) Yeterlik", "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik", "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutlarında aldıkları puanlar lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinden anlamlı olarak yüksektir. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre sorumluluk alt boyutunda alınan puanlarda anlamlı bir farklılık

görülmemektedir (p>0.05). Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre MYDEÖ puanı açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir (p<0.05). Buna göre öğrenim durumu yüksek lisans mezunu olanların puanları lisans mezunu olanlardan anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 4.5. Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskall Wallis H testi sonuçları.

		Kruskall Wallis H Testi						
		n	Ort.	ss	Sıra Ort.	H	p	İkili Karşılaştırma
Akademik Yeterlik Boyutu	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	9.30	2.34	153.50			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	8.84	2.82	142.33			-
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	9.26	2.39	148.97			
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	9.78	3.02	172.50	3.632	0.304	
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	12.29	3.20	155.55			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	11.41	3.75	135.39			2-3 2-4
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	12.91	3.65	173.04			
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	12.89	3.82	168.63	8.176	**0.043***	
Sorumluluk Boyutu	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	10.78	2.24	158.18			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	9.88	2.66	133.11			2-4
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	10.74	2.31	159.90			
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	11.14	2.88	181.68	11.268	**0.001***	
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	27.85	3.96	146.12			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	28.16	4.10	150.66			-
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	28.97	4.16	168.56			
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	27.25	6.32	145.31	1.882	0.597	
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	24.83	3.05	147.41			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	24.69	3.61	147.17			
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	25.44	3.14	163.81			-
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	25.31	3.28	158.53	1.482	0.686	
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	11.09	2.03	146.55			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	10.79	2.84	144.41			
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	11.29	2.81	160.04			-
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	11.67	2.64	174.32	4.081	0.253	
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	MEB İlköğretim Anasınıfı[1]	102	102.37	11.35	138.19			
	MEB Bağımsız Anaokulu[2]	128	104.70	11.19	156.10			-
	Özel Bağımsız Anaokulu[3]	34	104.15	12.12	153.51	3.336	0.343	
	Özel Okul Anasınıfı[4]	36	105.11	14.05	162.63			

Tablo 4.5.'e göre okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre ÜYEÖÖ'nün "Akademik Yeterlik" alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre "Mentörlük (danışmanlık) Yeterlik" alt boyutu puanı açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$). Buna göre MEB Bağımsız Anaokulunda çalışan öğretmenlerin puan ortalamaları, Özel Bağımsız Anaokulu ve Özel Okul Anasınıfında çalışanlara göre anlamlı derecede daha düşük çıkmıştır. Yine okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türleri arasında "Sorumluluk" alt boyutu puanı açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$). MEB Bağımsız Anaokulunda çalışan öğretmenlerin puan ortalamaları Özel Okul Anasınıfında çalışanlara göre anlamlı derecede daha düşük çıkmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeğinin "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik", "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutları puanı açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri arasında MYDEÖ puanı açısından da anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.6. Okul öncesi öğretmenlerin özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyiminin olup olmaması durumuna göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.

		n	Ortalama	ss	Sıra Ort.	U	p
Akademik Yeterlik Boyutu	Evet	132	9.83	2.56	172.13	8233	**0.001***
	Hayır	168	8.63	2.61	133.51		
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	Evet	132	13.35	3.19	183.13	6780.5	**0.001***
	Hayır	168	11.04	3.59	124.86		
Sorumluluk Boyutu	Evet	132	10.95	2.35	166.77	8940	**0.004***
	Hayır	168	10.04	2.64	137.71		
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	Evet	132	29.11	4.04	173.54	8046.5	**0.001***
	Hayır	168	27.19	4.47	132.40		
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	Evet	132	25.71	3.20	172.12	8234	**0.001***
	Hayır	168	24.26	3.30	133.51		
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	Evet	132	11.67	2.45	172.00	8250.5	**0.001***
	Hayır	168	10.57	2.55	133.61		
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	Evet	132	106.39	10.30	168.93	8655.5	**0.001***
	Hayır	168	101.93	12.40	136.02		

Tablo 4.6.'ya göre okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimleri ÜYEÖÖ'nün "Akademik Yeterlik", "Mentörlük (danışmanlık) Yeterlik", "Sorumluluk", "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik", "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutlarından aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Buna göre tüm alt boyutlarda cevabı "Evet" olanların puanları anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Aynı zamanda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimlerine göre MYDEÖ puanı da cevabı "Evet" olanların lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$).

Tablo 4.7. Okul öncesi öğretmenlerin özel yetenekli çocukların eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almama durumuna göre Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.

		n	**Ort.**	**ss**	**Sıra Ort.**	**U**	**p**
Akademik Yeterlik Boyutu	Evet	92	10.26	2.50	188.34	6086.5	**0.001***
	Hayır	208	8.67	2.57	133.76		
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu	Evet	92	13.76	3.25	193.51	5611.5	**0.001***
	Hayır	208	11.30	3.50	131.48		
Sorumluluk Boyutu	Evet	92	10.86	2.60	163.70	8353.5	0.076
	Hayır	208	10.25	2.51	144.66		
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu	Evet	92	28.90	5.00	174.53	7357	**0.001***
	Hayır	208	27.65	4.04	139.87		
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu	Evet	92	25.77	2.99	172.08	7583	**0.003***
	Hayır	208	24.51	3.41	140.96		
Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu	Evet	92	11.98	2.27	182.75	6601	**0.001***
	Hayır	208	10.64	2.59	136.24		
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	Evet	92	105.68	11.49	162.50	8464	**0.011***
	Hayır	208	103.10	11.75	145.19		
	Toplam	300	103.89	11.72			

Tablo 4.7.'e göre okul öncesi öğretmenlerinin "Özel yetenekli çocukların eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?" sorusuna verilen cevaplardan alınan puanlarla ÜYEÖÖ'nün "Akademik Yeterlik" ve "Mentörlük (danışmanlık) Yeterlik" alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$). Buna göre bu alt boyutlarda cevabı "Evet" olanların puanları anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Yine aynı soruya verilen cevaplarda "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik", "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Öğretimsel Planlama Yeterlik" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$). Bu alt boyutlarda da cevabı "Evet" olanların puanları anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Ancak "Sorumluluk" alt boyutu puanında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). "Özel yetenekli çocuklar ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?" sorusuna verilen cevaplardan alınan puanlarla MYDEÖ puanı açısından anlamlı

bir farklılık görülmektedir (p<0.05). Buna göre cevabı "Evet" olanların puanları anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 4.8. Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeği alt boyutları ile Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği arasındaki korelasyon.

		Akademik yeterlik	Mentörlük (Danışmanlık) yeterlik	Sorumluluk	Uygun kişilik özellik yeterlik	Yaratıcılığı teşvik etme	Öğretimsel planlama yeterlik
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	r	.319**	.320**	.291**	.633**	.567**	.457**
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	300	300	300	300	300	300

Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden alınan puanlar ile Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik Ölçeğinin akademik yeterlik (r=0.319;p<0.05), mentörlük (danışmanlık) yeterlik (r=0.320;p<0.05), sorumluluk (r=0.291;p<0.05), uygun kişilik özellik yeterlik (r=0.633;p<0.05), yaratıcılığı teşvik etme (r=0.567;p<0.05) ve öğretimsel planlama yeterlik (r=0.457;p<0.05) boyutları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri artıkça üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz-yeterlik düzeyleri de artmaktadır.

5. TARTIŞMA

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin öz yeterlilik düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Okul öncesi öğretmenliği bölümünün kadınlara yönelik olduğu ve kadınların bu alanda daha iyi olacağı algısı son yıllarda değişmiştir (Bolat, 2019) Mesleğin erkekler tarafından da tercih ediliyor olması, erkek okul öncesi öğretmenleri sayısının giderek artması ve kadın ve erkek öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında aynı eğitimi almış olmaları sonucu etkilemiş olabilir.

Araştırma sonucumuza benzer olarak, Gülkaya'nın (2016) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı, görüş ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yaptığı araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerinin algıları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Bolat'ın (2019) öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların özelliklerine yönelik farkındalık düzeylerini incelediği araştırmasında da cinsiyet değişkeni anlamlı bir farklılığa neden olmamıştır.

Araştırma sonucundan farklı olarak Girgin ve Şahin (2019)'in öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin öz yeterlilik düzeylerini bazı değişkenler açısından incelediği araştırmasında, öğretmen adaylarının öz yeterlik algı düzeyleri cinsiyete göre "*uygun kişilik özellik yeterlik*" alt boyutunda anlamlı farklılık göstermiştir. Buna göre erkek öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin öz yeterlilik düzeylerinin kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak Li ve Li (2019) tarafından yapılan çalışmanın sonucuna göre, kadın öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimleri anlamlı farklılık göstermemektedir. Öğretmenlerin çocukluk yaşantıları, kişilik özellikleri, aldığı eğitimler ve diğer çevresel faktörlerin cinsiyet değişkenine göre daha etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucumuza benzer olarak, Çoban'ın (2016) okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerini incelediği araştırmasında, öğretmenlerin cinsiyete göre yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Karaçelik'in (2022) okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerini incelediği araştırmasında, öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyleriyle cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak Al-Dababneh vd. (2019) araştırmasında yaratıcılık becerilerine yönelik algı ve

tutumların cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin öz yeterlilik düzeyleri akademik yeterlik ve mentörlük (danışmanlık) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre 30-39 yaş arasında olan öğretmenlerin akademik yeterlik ve mentörlük (danışmanlık) düzeyleri, yaş grubu 23-29 yaş ve 40-49 yaş olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. 23-29 yaş arasındaki okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimleriyle ilgili bilgilerinin daha güncel olduğu bu nedenle üstün yetenekli bir çocuğa danışmanlık yapabilme konusunda kendilerine güven duydukları düşünülmektedir. 40-49 yaş aralığındaki okul öncesi öğretmenlerinin ise bu alandaki hizmet sürelerinin uzunluğu ve bu süre boyunca üstün yetenekli çocuklarla ilgili kazandıkları deneyimlerinin akademik yeterlik ve danışmanlık düzeylerini etkilediği düşünülmektedir.

Araştırma sonucumuza benzer olarak Abanoz'un (2021) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimleri konusundaki öz yeterliği, Daştan'ın (2016) çalışmasında ise okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimlerine yönelik tutumları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sarar'ın (2018) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitime ilişkin öz yeterlikleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik algı ve bilgi düzeylerini incelediği araştırmasında da yaş değişkeni anlamlı bir farklılığa neden olmuştur. Polyzopoulou vd. (2014)'nin araştırmasında da öğretmenlerin üstün yeteneklilere karşı tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Araştırma sonucundan farklı olarak Öz'ün (2021) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklarla ilgili bilgi düzeylerini incelediği araştırmasında yaş değişkeni anlamlı bir farklılığa neden olmamıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimleri anlamlı farklılık göstermemektedir. Yaratıcılık doğuştan gelmekle birlikte çevresel faktörlerin etkisiyle desteklenmektedir. Öğretmenler becerilerini çocuklarla paylaştığında ve yaratıcılığa uygun ortam oluşturduğunda, çocuklar yaratıcılık becerilerini geliştirebilmektedir (Kang, 2020). Bu nedenle öğretmenlerin yaşlarından çok yaratıcılık konusunda kendilerini geliştirmeye açık olmalarının daha önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucumuza benzer olarak Çoban'ın (2016)

araştırmasında da okul öncesi öğretmenlerin yaratıcılık düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak Zembat vd. (2018)'nin araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri yaşa göre anlamlı farklılık göstermiş ve 36 yaş ve üstündeki öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri, 21-25 yaş aralığındaki öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada mesleki kıdemi 6-10 yıl arasında olan okul öncesi öğretmenlerinin sorumluluk alt boyutundan aldıkları puanlar 1-5 yıl ve 20 yıl ve üzeri olanlara göre, mesleki kıdemi 16-20 yıl olanların ise 20 yıl ve üzeri olanlara göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Kıdemleri 1-5 yıl arasında olan okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yeni başlamış olmanın verdiği heyecan ve öz güven duygusunun etkisiyle sorumluluk almaya istekli oldukları düşünülmektedir. Aynı şekilde mesleki kıdemi 20 yıl ve üzerinde olanların, mesleklerinde kendilerini gerçekleştirdikleri, artan yaşları ve kıdemleri doğrultusunda tecrübelerinin arttığı ve görev bilincinin yerleşmiş olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucumuza benzer olarak Öz'ün (2021) okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklarla ilgili bilgi düzeylerini incelediği araştırmasında mesleki kıdemi 5 yıldan az olan öğretmenlerin üstün yeteneklilik ile ilgili sorulan güncel bir soruda doğru cevap verme oranı diğer kıdem yıllarına sahip öğretmenlere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Gülkaya (2016) da araştırmasında üstün yetenekli çocuklara yönelik algının 1-5 yıl kıdeme sahip olan okul öncesi öğretmenlerde 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucumuzdan farklı olarak Daştan'ın (2016) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine yönelik tutumlarının mesleki kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırma sonucumuzdan farklı olarak Al-Makhalid (2012) çalışmasında öğretmenlerin çalışma yılı ile üstün yeteneklilik eğitimine yönelik tutum ölçeğinin toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuştur.

Araştırmamızda okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimleri anlamlı farklılık göstermemektedir. Yuvacı (2017) da araştırmasında öğretmenlerin mesleki kıdemleriyle yaratıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulmamış, okul öncesi eğitim ortamının doğal yaratıcı bir ortam olduğunu ve öğretmenin mesleğinin her döneminde bu ortamda yaratıcı olması

gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin kıdemi arttıkça mesleki tecrübesinin arttığını ancak yaratıcılık açısından bakıldığında öğretmenlerin mesleğin gerekliliği olarak kıdem yılından bağımsız olarak yaratıcı düşünmek zorunda olduklarını belirtmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak Aydın'ın (2019) okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre üstün yetenekli çocukların eğitimine ilişkin öz yeterlilik düzeyleri ve yaratıcı düşüme eğilimleri yüksek lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yüksek lisans eğitiminin okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik ile yaratıcılık kavramına ilişkin bakış açılarını değiştirdiği, eğitimleri sırasında öğretmenlerin bu alandaki uzmanlardan öz yeterlik ve yaratıcılıkla ilgili dersler almış olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda yüksek lisans eğitimi sırasında öğrencilerin lisans eğitimine göre daha aktif olması, yüksek lisans eğitiminin öğrenciyi araştırma ve uygulama yapmaya yönlendirmesi, seminer ve tez gibi çalışmalarla alana dair bilgilerini geliştirmesi de sonucu etkilemiş olabilir.

Araştırma sonucumuza benzer olarak, Duymaz'ın (2019) sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitimine yönelik öz yeterlik ve tutumlarını incelediği araştırmasında öğrenim düzeyi değişkeni anlamlı bir farklılığa neden olmuştur. Şayir'in (2015) sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara ilişkin bilgi düzeylerini incelediği araştırmasında yüksek lisans mezunu öğretmenlerin bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Jeong (2010) araştırmasında öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin kavram yanılgılarının öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı ve yüksek lisans/doktora mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlerden daha az kavram yanılgısına sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmamızda yüksek lisans mezunu okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri lisans mezunu olanlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Aydın'ın (2019) araştırmasında öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği ve yüksek lisans mezunu olanların yaratıcı düşünme eğilimlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma sonucumuzdan farklı olarak Türkdoğan ve Özgenel (2021)'in araştırmasında ise

öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre özel yetenekli çocukların eğitimine yönelik öz yeterlikleri mentörlük (danışmanlık) yeterlik ve sorumluluk alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. MEB bağımsız anaokulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin danışmanlık alt boyutundan aldıkları puanların, özel bağımsız anaokulu ve özel okul anasınıfında çalışanlara göre anlamlı derecede daha düşük olduğu yine sorumluluk alt boyutunda MEB bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin puanının, özel okul anasınıfında çalışanlara göre anlamlı derecede daha düşük olduğu bulunmuştur. Özel bağımsız anaokullarında ve özel okul anasınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin gün içerisinde çocuklarla geçirdikleri zamanın daha uzun olması, çocukları tanıyıp potansiyellerini keşfetmek için eğitim ortamının ve imkânların diğer okullara göre daha iyi düzeyde olması öz yeterliliklerini etkilemiş olabilir. Yine özel okullarda ebeveynlerin ve okul yöneticilerinin öğretmenlerden beklentilerinin yüksek olması öğretmenlerin bu konuda kendilerini geliştirmelerine neden olmuş olabilir. Bu durumda öğretmenlerin öz yeterlik düzeyini artırmış olabilir.

Şahan (2011) velilerin özel okul anasınıflarında ve özel bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenlerden beklentilerinin yüksek olduğu ve bu sebeple öğretmenlerin öz yeterlikleri konusunda kaygı yaşayabileceğini belirtmiştir. Şahan'ın (2011) araştırmasında özel bağımsız anaokullarında ve özel okul anasınıflarında çalışan öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara karşı olan tutumlarının MEB bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerden daha olumlu olduğu bulunmuş ve bu durum özel okullarda görev yapan öğretmenlerin imkânlarının daha geniş olması ve ebeveynlerin beklentilerinin daha yüksek olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Daştan (2016)'ın çalışmasında da özel bağımsız anaokulu ve özel ilkokul/kolej anasınıfında çalışan öğretmenlerin özel yetenek sınıfları oluşturma konusunda MEB bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlere göre daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Araştırmamızda okul öncesi öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri çalıştıkları okul türüne göre anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Yaratıcı düşünme eğiliminin öğretmenin kendini geliştirmesiyle ilişkili olduğu, yaratıcı düşünme becerisine sahip bir öğretmenin her koşulda var olan potansiyelini açığa çıkarabileceği ve bu nedenle çalışılan okul türü değişkenini etkilememiş olabileceği

düşünülmektedir. Aydın (2019) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermediğini bulmuştur. Zembat vd. (2018)'nin araştırmasında da öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerinin, öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi olan okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin öz yeterlilikleri özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi olmayanlara göre yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin özel yeteneklilik hakkında var olan bilgilerini, sınıf ortamında kullanabilme imkânı bulması ve bu konuda tecrübe sahibi olmaları öz yeterliliklerini etkilemiş olabilir. Akkanat, Kutlu Abu ve Gökdere (2018)'nin araştırmasında öğretmenlerin çoğu üstün yetenekli çocuklarla çalışmanın kendilerine deneyim ve farklı bir bakış açısı kazandırdığını, mesleki açıdan geliştirdiğini ve derslere daha çok hazırlanarak girdikleri için öz yeterliklerini artırdığını ifade etmiştir.

Araştırma sonucumuza benzer olarak Abanoz (2021) ve Duymaz'ın (2019) araştırmalarında da üstün yetenekli çocuklarla çalışmış öğretmenlerin öz yeterlilik düzeyleri yüksek çıkmıştır. Karadağ ve Yıldız Demirtaş'ın (2017) araştırmalarında öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel yetenekli çocuklarla çalışmanın zor olduğunu, bu alanda çalışmanın uzmanlık gerektirdiğini ve çalışma deneyimleri olmadıkları için kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmiştir. Seyhan'ın (2015) araştırmasında ise okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilere ilişkin algılarının üstün yetenekli çocuklarla çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Öz'ün (2021) araştırmasında da araştırmamızda bulduğumuz sonuçtan farklı olarak, okul öncesi öğretmenlerinin geçmişte üstün yetenekli bir çocuk ile çalışma durumuyla üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi olan okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri daha yüksek bulunmuştur. Özel yetenekli çocuklar yaratıcılık potansiyeli yüksek çocuklardır. Çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminde okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin önemi bilindiği için özel yetenekli çocuklara eğitim veren öğretmenlerin de yaratıcılık potansiyeline sahip olması beklenmektedir (Eskidemir Meral ve Tezel Şahin, 2019). Özel yetenekli çocukların farklı öğrenme yöntemlerine ihtiyaç duyması öğretmenlerin

yaratıcılık konusunda kendilerini geliştirmelerine neden olmuş olabilir yine öğretmenler çocuklara yaratıcı ve ilgi çekici bir eğitim ortamı sunmak için yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmiş olabilir.

Araştırmada özel yetenekli çocuklar ile ilgili hizmet içi eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeyleri yüksek bulunmuştur. Hizmet içi eğitimlerin öğretmenlere farkındalık kazandıracağı ve özel yetenek konusunda öğretmenlerin bilgi sahibi olacakları, motivasyonlarının ve öz güvenlerinin artacağı düşünülmektedir.

Abanoz'un (2021) çalışmasında da hizmet içi eğitim almış sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların eğitimleri konusundaki öz yeterliği daha yüksek bulunmuştur. Lassing (2009) araştırmasında öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara yönelik tutumları ile hizmet için eğitim alma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Tortop'un (2014) araştırmasında Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan farklı branştaki öğretmenlere üstün yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin eğitim verilmiş ve eğitim sonrası öğretmenlerin öz yeterlik algılarının arttığı bulunmuştur. Yine Uygun'un (2021) araştırmasında da özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alma durumu anlamlı bir farklılığa neden olmuştur. Öz'ün (2021) araştırmasında özel yetenekli çocuklarla ilgili eğitim alıp-almama durumu öğretmenlerin özel yeteneğe ilişkin bilgi düzeylerini etkilemiştir. Özcan ve Gülkaya (2019) ile Aydın ve Şentürk (2020)'ün çalışmalarında okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin eğitim alma durumları algı düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir. Jeong (2010)'un araştırmasında da hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara karşı tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Araştırma sonucumuzdan farklı olarak Daştan'ın (2016) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri özel yetenekli çocuklarla ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin özel yetenekli çocuklarla ilgili aldıkları eğitimin, kişisel gelişimlerine katkı sağladığı düşünülmektedir. Çünkü özel yetenekli çocukların gelişimsel özelliklerini ve eğitimsel ihtiyaçlarını bilen bir öğretmenin bu doğrultuda kendini geliştireceği düşünülmektedir.

Pehlivan'ın (2019) sınıf öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri ile yaratıcılığı destekleme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında sınıf öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin yaratıcılık ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Araştırmada öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri artıkça üstün yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Okul öncesi eğitim başlı başına yaratıcılık isteyen bir süreçtir. Günümüzde özel yetenekli çocukların ilgi alanları ve bilgi düzeyleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitliliğe uyum sağlamak için öğretmeninin kendini bu yönde geliştirmesi gerekmektedir. Sınıfında özel yetenekli bir çocuk olan okul öncesi öğretmeni sınıf ortamından eğitim içeriğine kadar her durumu ilgi çekici hale getirebilmeli ve çocuklara farklı bakış açıları kazandırabilmelidir. Bunun için de öğretmenin önce kendi yaratıcılığını geliştirmesi gerekmektedir (Oktay, 2000; Şişman, 2006; Dağlıoğlu, 2010). Farklı ve yaratıcı düşünebilen bir öğretmenin, hemen her konuda çocuklara danışmanlık yapıp yönlendirebileceği, özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda kendini geliştireceği düşünülmektedir. Aydın (2019) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ile sınıf yönetimi becerileri arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin yaratıcılık becerileri arttıkça öğretmenin kişisel yeterliliği, zaman yönetimi, etkinlikleri planlamadaki yeterliliği ve fiziksel çevrenin düzenlenmesi boyutlarındaki becerilerinin de artacağını sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde ettiğimiz bulguların sonuçları ve bu sonuçlar doğrultusunda öneriler yer almaktadır.

6.1 Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların öz yeterlikleri ve yaratıcı düşünme becerilerinin incelendiği bu çalışmada sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri ve yaratıcı düşünme eğilimleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri yaş değişkenine göre "akademik yeterlik" ve "mentörlük (danışmanlık)" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yaş grubu 30-39 yaş olanların akademik yeterlik alt boyutundan almış olduğu puanlar, yaş grubu 23-29 yaş ve 40-49 yaş olanlara göre anlamlı derecede düşük çıkmıştır. Yine "mentörlük (danışmanlık)" alt boyutunda yaş grubu 30-39 yaş olanların puan ortalamaları yaş grubu 23-29 arasında olanlara göre anlamlı derecede daha düşük çıkmıştır. Öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri mesleki kıdem değişkenine göre sadece "sorumluluk" alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin sorumluluk düzeyi 1-5 yıl arasında ve 20 yıl ve üzerinde mesleki kıdemi olanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olanların ise 20 yıl ve üzeri olanlara göre anlamlı derecede daha düşük çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri öğrenim durumu değişkenine göre "akademik yeterlik", "mentörlük (danışmanlık) yeterlik", "uygun kişilik özellik yeterlik", "yaratıcılığı teşvik etme" ve "öğretimsel planlama yeterlik" alt boyutlarında yüksek lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırmada ayrıca yüksek lisans mezunu okul

öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri lisans mezunlarına göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri çalıştıkları okul türü değişkenine "mentörlük (danışmanlık) yeterlik" ve "sorumluluk" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre akademik yeterlik alt boyutunda MEB bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin puanı, özel bağımsız anaokulu ve özel okul anasınıfında çalışanlara göre anlamlı derecede daha düşük çıkmıştır. "Sorumluluk" alt boyutunda ise MEB bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin puanı, özel okul anasınıfında çalışanlara göre anlamlı derecede daha düşük çıkmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi olup olmama değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre cevabı "evet" öğretmenlerin öz yeterlik düzeyleri anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Aynı zamanda özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi olan öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri, deneyimi olamayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek çıkmıştır.

Araştırmada özel yetenekli çocuklar ile ilgili hizmet içi eğitim almış okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri ve yaratıcı düşünme eğilimleri anlamlı olarak hizmet içi eğitim almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri artıkça üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir.

6.2 Öneriler

6.2.1 Öğretmenler için öneriler

- Okul öncesi öğretmenlerine özel yetenekli çocukların tanılanmasına ve eğitimlerine yönelik alanda uzman kişilerce seminerler ve eğitimler verilebilir. BİLSEM ve RAM da görev yapan kişiler eğitimlere davet edilebilir.

- Okul öncesi öğretmenleri lisans eğitimleri sonrası yüksek lisans eğitimine başlamaları konusunda teşvik edilebilir. Millî Eğitim Bakanlığı bu konuda öğretmenleri destekleyebilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri özel yetenekli çocukların eğitimleri açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmenlere yaratıcı düşünmeyi destekleyecek yaratıcı drama, scamper, beyin fırtınası gibi teknikler hakkında uygulamalı eğitimler verilebilir.
- Öğretmenlerin özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimlerinin olması hem öz yeterliklerini hem de yaratıcı düşünme eğilimlerini olumlu yönde etkilemiştir. Bu nedenle okul öncesi öğretmen adaylarına lisans eğitimleri sırasında özel yetenekli çocukların eğitimleri konusunda daha ayrıntılı dersler verilebilir BİLSEM ve RAM gibi kurumlarda staj/uygulama yapma imkânı sunulabilir.

6.2.2 Araştırmacılar için öneriler

- Farklı branşlardaki ve kademelerdeki öğretmenlerin özel yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin öz yeterlik düzeyleri ve yaratıcı düşünme eğilimlerini belirlemek için nicel ve nitel çalışmalar yapılabilir.
- Öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin öz yeterlik düzeylerini ve yaratıcı düşünme eğilimlerini desteklemeye yönelik deneysel çalışmalar yapılabilir. Eğitim programları geliştirilebilir.
- Öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların eğitimlerine ilişkin öz yeterlik düzeyleri ve yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin özel yetenekli çocukların düşünceleri belirlenebilir.

KAYNAKLAR

Abanoz, S.G. (2021). *Üstün Yetenekli Öğrencisi Olan ile Olmayan Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Eğitimine İlişkin Öz Yeterlikleri Ve Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.

Al-Dababneh, K.A., Al-Zboon, E.K., ve Ahmad, J. (2019). The creative environment: teachers' perceptions, self-efficacy, and teaching experience for fostering children's creativity. *Early Child Development and Care*, *189*(10), 1620-1637.

Akduman, G. (2016). Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi. *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Akkanat, Ç., Kutlu Abu, N. ve Gökdere, M. (2018). Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri ve Eğitimlerine Yönelik Algıları. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 185-201.

Aldosari, D.H. (2021). Exploring public and private preschool teachers' beliefs and practices regarding gifted children from three to six years old in Riyadh, Saudi Arabia. *Early Years*, 1-13. DOI: 10.1080/09575146.2021.1940876

Al-Makhalid, K.A. (2012). *Primary teachers' attitudes and knowledge regarding gifted pupils and their education in The Kingdom of Saudi Arabia.* The University of Manchester, UK.

AlZayat, N.M. (2014). The development of creative thinking in preschool teachers: The effects of SCAMPER program. *Psycho-Educational Research Reviews*, 84-90.

Ataman, A., Özmen, E.R., Özdemir, S., Altunay Arslantekin, B., Şafak, P., Karakoç, T. ve Çitil, M. (2019). *Temel Eğitim Öğretmenleri İçin Kaynaştırma Uygulamaları ve Özel Eğitim.* (5.Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.

Aydın, S. (2020). *Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Özel Yetenekli Çocuklarla İlgili Hizmet İçi Eğitim Programı Etkililiği.* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

Aydın, S., ve Şentürk, Ş. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), 413-431. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/56373/569585

Aydın, T. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ile Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Bapoğlu, S.S. (2010). *Üstün ve Normal Çocukların Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme Düzeylerinin İncelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bapoğlu Dümenci, S., Gürsoy, F. ve Aral, N. (2016). Türkiye'de Okul Öncesi Dönemdeki Üstün Potansiyelli ve Üstün Zekâlı Olan Çocukların Eğitimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (5), 2469-2480.

Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28 (2), 117–148.

Bayrak Çelik, S. (2019). Çocuk Eğitiminde Yaratıcılığı Etkileyen Faktörler. *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences*, 6 (40), s. 674-680. DOI: 10.29228/SOBIDER.32587

Bildiren, A., Gür, G., Sağkal, A. S., ve Özdemir, Y. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların tanılanması ve eğitimlerine ilişkin algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(2), 329-356. DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.572326

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* (26.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Bolat, Y. (2019). Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özelliklerine Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi,* 13(30), 25-41. DOI: 10.29329/mjer.2019.218.2

Čotar Konrad, S., ve Kukanja Gabrijelčič, M. (2015). Professional competences of preschool teachers for working with gifted young children in Slovenia. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 3(2), 65-78. DOI: http://dx.doi.org/10.17478/JEGYS.2015214279

Çetingöz, D. (2002). *Okul öncesi eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çetinkaya, Ç. (2013). *Sıradışı Konular Çalışma Etkinliklerinin Yaratıcılığa Etkisi.* (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Çitil, M. ve Ataman, A. (2018). İlköğretim Çağındaki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerinin Eğitim Ortamlarına Yansıması ve Ortaya Çıkabilecek Sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 185-231. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/36713/328023

Çoban, Ç. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Çullu, F. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimine Yönelik Görüşleri.* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Dağlıoğlu, H.E. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (186), 72-84.

Daştan, Ş. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Düzeyleri ile Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması.* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dereli, F. (2019). *Okul Öncesi Dönemdeki Üstün Yetenekli Çocukların Aday Gösterilmelerine Yönelik Geliştirilen Eğitim Programının Etkililiği.* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Duran, A., ve Dağlıoğlu, H. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Metaforik Algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (3), 855-881. DOI: 10.17152/gefad.328869

Duymaz, S. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimlerine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlikleri.* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Eker, A. (2020). *Özel Yetenekli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerini Artırmaya Yönelik Geliştirilen Öğretmen Eğitimi Programının Etkililiği.* (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Eker, A. ve Sarı, H. (2020). Özel Yeteneklilerin Eğitimi Alanı Öğretmen Eğitim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International,* 2 (1), 2-35.

Eskidemir Meral, S. ve Tezel Şahin, F. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri. *OPUS International Journal of Society Researches,* 13(19), 311-331. DOI: 10.26466/opus.580091

Eren Tuzkan, F. (2019). *Üstün Yetenekli Öğrencilere Eğitim Veren Öğretmenlerin Yaratıcılığı Teşvik Etme ve Farklılaştırılmış Öğretim Verebilme Özyeterliklerinin İncelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erşan, Ş. ve Tan, S. (2018). Okul Öncesi Dönem Çocukların Yaratıcılıkları ile Üstün Yeteneklilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi /The Journal of Turk & Islam World Social Studies,* 5(17), s. 316-327.

Freitag, M. (2020). Examining Preservice Teachers' Attitudes, Self-Efficacy, and Differentiating Instruction for Educating Gifted Learners. *Dissertations.* 1822.

Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies,* 15(2), 119-147. DOI: 10.1080/1359813042000314682

García-Ros, R., Talaya, I., Pérez-González, F. (2012). The process of identifying gifted children in elementary education: Teachers' evaluations of creativity. *School Psychology International*, *33*(6), 661-672

Gardner, H. (1999). *The disciplined mind: What all students should understand*. NewYork, NY: Simon & Schuster.

Girgin, D. ve Şahin, Ş. (2019). Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Özyeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi,* 4 (2), 143-166. DOI: 10.29250/sead.545357

Gök, B. (2022). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançlarının Yordayıcıları: Teknolojik Araç Gereç Kullanımına Yönelik Tutumları ve Bilişim Teknolojileri Öz Yeterlik Algıları.* (Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Gökdemir, S. (2017). *Ülkemizde Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılama Sürecinin Öğretmen Veli ve Çocuk Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Gökdere, M. ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli çocuklara verilen değerler eğitiminde öğretmenin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 93-107.

Gülkaya, Ş. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Algı, Görüş ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.

Güneş, F. (2012). Öğrencilerin Düşünme Becerilerini Geliştirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları,* 32, 127-146. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/tubar/issue/16973/177364

İpek, Y. (2019). Okul Öncesi Dönemde Özel Yetenekli Çocukların Ailelerinin Gözlemleri ve Karşılaştıkları Sorunlar. International Congress on Gifted and Talented Education. 1-2-3 Kasım 2019, Malatya, Türkiye (s.33).

Jawabreh, R. (2022). Perceptions And Attitudes Of Pre-School Teachers Towards Gifted Children And Their Education In Paletine. (PhD Thesis). Near East Unıversıty Instıtute Of Graduate Studıes, Nicosia.

Jeong, H.W.G. (2010). *Teachers' perceptions regarding gifted and talented early childhood students (three to eight yeras of age).* ProQuest LLC. 789 East Eisenhower Parkway, PO Box 1346, Ann Arbor, MI 48106.

Kalandarovna, Y.L. (2022). Identification And Education Of Gifted Children. *Asıa Pacıfic Journal Of Marketıng & Management Revıew ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603, 11*(10), 42-47.

Kalem, M., ve Şentürk, Ş. (2019). Özel Yetenekliler Farkındalık Eğitimine Yönelik Başarı Testi Geliştirme. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 160-175.

Kanbay Ak, G., Yıldırım, B. ve Kadıoğlu Ateş, H. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilik Algılarının İncelenmesi (Başakşehir İlçesi Örneği). *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi,* (55), 89-108. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32960/366270

Kang, E.J. (2020). A multilevel analysis of factors affecting kindergartners' creative dispositions in relations to child-level variables and teacher-level variables. *International Journal of Child Care and Education Policy, 14*(1), 1-17.

Karaçelik, S. (2009). *Okul Öncesi Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Beceri Düzeylerinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Karaçelik, S. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi,* 6 (1), 42-61.

Karabey, B. ve Yürümezoğlu, K. (2015). Yaratıcılık ve Üstün Yetenekliliğin Bazı Zeka Kuramları Açısından Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 86-107.

Karadağ, F. (2015). *Okul Öncesi Dönemde Potansiyel Üstün Zekâlı Çocukların Belirlenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Karadağ, F. ve Demirtaş, V.Y. (2017). Okul Öncesi Dönem ve Özel Yetenek. *Journal of International Social Research, 10* (51).

Karakuş, F. (2011). Üstün Yetenekli Çocukların Anne Babalarının Karşılaştıkları Güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 127-144.

Kettler, T., Oveross, M. E., ve Salman, R. C. (2017). Preschool gifted education: Perceived challenges associated with program development. *Gifted Child Quarterly*, *61*(2), 117-132.

Khalil, M., ve Accariya, Z. (2016). Identifying "good" teachers for gifted students. *Creative Education*, *7*(3), 407-418.

Kılıç, A.F. (2017). The Examination of Teachers' Behaviours on Creative Thinking Supportiveness. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences,* 7 (1) , 87-115. DOI: 10.17984/adyuebd.325237

Kılınç A.Ç., Polatcan M., Atmaca T., ve Koşar M. (2021). Öğretmen Mesleki Öğrenmesinin Yordayıcıları Olarak Öğretmen Öz Yeterliği ve Bireysel Akademik İyimserlik: Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi. *Eğitim ve Bilim,* 46(205), 373-394. DOI: 10.15390/EB.2020.8966

Kurnaz, A. (2018). Özel Yetenekli Öğrencilerde Düşünme Becerilerinin Gelişimi. Editör Feyzullah Şahin. *Özel Yetenekli Öğrenciler ve Eğitimleri* (s. 270-313). Ankara: Anı Yayıncılık.

Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin Öz Yeterlik ve Kolektif Yeterlik Algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 195-227.

Lassing, C.J. (2009). Teachers' attitudes towards the gifted: The importance of professional development and school culture. *Australian Jurnal of Gifted Education, 18*(2), 32-42.

Levent, F. (2011). Üstün Yetenekli Çocukların Hakları. Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.

Li, Z., ve Li, L. (2019). An examination of kindergarten teachers' beliefs about creative pedagogy and their perceived implementation in teaching practices. *Thinking Skills and Creativity*, 32, 17–29. https://doi.org/10.1016/j.tsc.2019.03.001

MEB. (2013a). Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-yetenekli-bireyler-icin-dokumanlar/icerik/31

MEB. (2013b). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara. Erişim Adresi: http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=652

MEB. (2017). Beni Anlayın Özel Yetenekli Çocuğum Var. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/19122200_07143702_Aile_EYitim_KYlavuzu.pdf

MEB. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Erişim Adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_06/24163215_ozel_eYitim_yonetmeliYi_son_hali.pdf

MEB. (2019). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. Erişim Adresi: http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/87-2019

Metin, N. ve Dağlıoğlu, H.E. (2004). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmenin Rolü. *I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı* içinde (ss.179-187). Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul. http://www.tuzyeksav.org.tr/wp-content/uploads/2015/09/turkiye-ustun-yetenekli-cocuklar-kongresi-ustun-yeteneklicocuklar-bildiriler-kitabi.pdf

Mindivanlı Akdoğan, E., Koçak, G. ve Subaşı, M. (2017). Özel Yetenekli Çocukların Belirlenmesinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*: Teori Ve Uygulama, 8 (16), 2-22.

Ninkov, I. (2020). Education policies for gifted children within a human rights paradigm: a comparative analysis. *Journal of Human Rights and Social Work*, *5*(4), 280-289.

Öz, H.N. (2021). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özbay, Y. (2013). Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü: Ankara. Erişim Adresi: https://ailevecalisma.gov.tr/media/4773/01_05_uestuen-yetenekli-%C3%A7ocuklar-kitab%C4%B1.pdf

Özgenel, M., ve Çetin, M. (2017). Marmara yaratıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,* 46, 113-132.

Özgün, G. (2021). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Bağlamında Sanat Etkinliklerini Uygulama Deneyimleri.* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Özkan, H. (2016). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeyleri ile Öğretmenlerin Yaratıcılık Gelişimine ve Okul Öncesi Eğitim Programına Yönelik Görüşleri ve Uygulamaları.* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Özkan, M.U. (2013). Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri. Erişim Adresi: https://cocukuniversitesi.aydin.edu.tr/tez/ustun_yetenekliler_ozellikleri.pdf

Pak, M., ve Attepe Özden, S. (2018). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Hakkı. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 1-24. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/tushad/issue/38443/414224

Pehlivan, N. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeyleri ile Yaratıcılığı Destekleme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Pilavcı, N.B. (2021). *4-5 Yaş Grubu Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanması Üzerine Bir Model Geliştirilmesi: Türkiye Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Piske, F.H.R., Stoltz, T., ve Machado, J. (2014). Creative Education for Gifted Children. *Online Submission*, *5*, 347-352.

Polyzopoulou, K., Kokaridas, D., Patsiaouras, A., ve Gari, A. (2014). Teachers' perceptions toward education of gifted children in Greek educational settings. *Journal of Physical Education and Sport*, *14*(2), 211.

Renzulli, J. S. (2012). Reexamining the Role of Gifted Education and Talent Development for the 21st Century: A Four-Part Theoretical Approach. *Gifted Child Quarterly,* 56(3), 150-159. DOI: 10.1177/0016986212444901

Sak, U. (2019). Üstün Zekâlı Öğrencilerin Eğitimi. Editör İbrahim H. Diken. *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* (s. 524-561). Ankara: Pegem Akademi.

San, İ. (1979). Yaratıcılık, iki düşünce biçimi ve çocuğun yaratıcı eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 12(1), 177-190. DOI: 10.1501/Egifak_0000000618

Sarar, M. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Düzeyleri ile Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Algı ve Bilgisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Schreglmann, S. ve Kazancı, Z. (2016). Öğretmen Adaylarının "Yaratıcı Öğretmen" Kavramına Yönelik Metaforik Algıları. *Journal of Gifted Education and Creativity,* 3(3), 21-34. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/jgedc/issue/38699/449382

Selçuk Bozkurt, Ö. (2007). *Okul Öncesi Dönemde Öğretmenleri Tarafından Üstün ve Özel Yetenekli Olarak Aday Gösterilen Çocukların Gelişim Özelliklerinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sönmez Ektem, I. (2016). Eğitimde yaratıcılık. E. Yılmaz, M. Çalışkan & S.A. Sulak (Ed.), *Eğitim Bilimlerinden Yansımalar,* içinde (ss.85-94). Konya: Çizgi Kitabevi

Su, Ş., Sağlam, A., ve Mutlu, Y. (2017). Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin "Bilsem" ve "Okul" Kavramlarına İlişkin Algı Düzeylerinin Metaforlarla Karşılaştırılması. *Journal*

of Gifted Education and Creativity, 4 (3), 91-108. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/jgedc/issue/38703/449459

Sternberg, R. J. ve Zhang, L. F. (1995). What Do We Mean by Giftedness? A Pentagonal Implicit Theory. *Gifted Child Quarterly*, 39(2), 88-94. DOI:10.1177/001698629503900205

Şahan, M.A. (2011). *İlköğretim Okullarında Öğrencisi Olan Velilerin Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri*. (Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Denizli.

Şahin, F. (2018). Özel Yetenekli Öğrenciler ve Eğitimleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin Sak, İ. (2015). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi ile İlgili Öz-Yeterlik İnançları. Sakarya *Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 0(29), 101-120. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11234/134224

Şahin, Z.S. (2010). *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumları ve Yeterlilik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Şayir, T. (2015). *Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Seyhan, B. (2015). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları ile Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Shaughnessy, M.F., ve Senior, J. (2022). Teachers of gifted children: the essential core competencies. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 9(2), 219-225. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgedc/issue/69844/1079464

Tanık Önal, N. (2019). Üstün Zekâlı Çocukların Tanılanmaları, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (2), 1591-1602.

Tezcan, F. (2012). Perceptıons Of Early Childhood Teachers Towards Young Gifted Children And Their Education. (M.S.-Master of Science). The Graduate School Of Social Sciences Of Middle East Technical University, Ankara.

Tok, E. ve Sevinç, M. (2012). Düşünme Becerileri Eğitiminin Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim,* 37(164), 204-221.

Tortop, H.S. (2014). Examining The Effectiveness Of The In-Service Training Program For The Education Of The Academically Gifted Students İn Turkey: A Case Study. *Journal For The Education Of The Young Scientist And Giftedness* 2(2), 67-86.

Türkdoğan, M. ve Özgenel, M. (2021). Öğretmenlerin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ile Okul İklimi Arasındaki İlişki. E-*Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1), 190-213, DOI: 10.19160/ijer.815200

Türkman, B. (2020). The evolution of the term of giftedness & theories to explain gifted characteristics. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 7(1), 17-24.

https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/162/turan.htm Erişim tarihi:11.05.2021

Uygun, A. (2021). *Öğretmenlerin Özel Yeteneklilik Kavramı ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Özelliklerine İlişkin Bilgi ve Algılarının İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yaşar, M.C., ve Aral, N. (2010). Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi,* 3 (2), 201-209.

Yavuz, Y., Yavuz, O. (2016). Destek Eğitim Odasında Uygulanan Etkinliklerin İlkokul Düzeyindeki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcılık Becerilerine Etkisi. Journal of Gifted Education Research *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırması Dergisi,* 4(1), 1-13.

Yenilmez, K. ve Yolcu, B. (2007). Öğretmen Davranışlarının Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Katkısı. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (18), 95-105.

Yıldırım, B. (2006). *Öğretmenlerin Yaratıcılığa Bakış Açısı ve Anasınıfı Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin Öğretmenin Yaratıcılık Düzeyine Göre İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, H., ve Güven, Y. (2019). Yaratıcılık ve hoşgörü: Okul öncesi öğretmen adayları üzerine bir araştırma. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi,* 3(2), 258-277. DOI: http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201932165

Yoldaş, C., Yetim, G., ve Küçükoğlu, N.E. (2016). Okul Öncesi Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançlarının Karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (48), 90-102. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/26800/283180

Yoleri, S., Tetik, G., ve Çetken, H.Ş. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi (Uşak İli Örneği). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 159-183.

Yörük, S. (2020). Okul Öncesi Dönemde Özel Yetenekli Bir Çocuk Yetiştirmek. *Çocuk ve Medeniyet*, 5 (10), 337-364. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/cm/issue/59377/850911

Yuvacı, Z. ve Dağlıoğlu, H.E. (2016). Okul Öncesi Dönem Üstün Yetenekli Çocukların Yaratıcılıklarını Desteklemede Öğretmene Düşen Görevler ve Etkinlik Örnekleri. *International Journal Of Early Childhood Special Education*, 8(1), 39-61.

Yuvacı, Z. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Alan 6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin Öğretmenlerinin ve Sınıf Ortamlarının Yaratıcılıklarına Göre İncelenmesi.* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Vreys, C., Ndungbogun, G.N., Kieboom, T., ve Venderickx, K. (2017). Training Effects On Belgian Preschool and Primary School Teachers' Attitudes Towards The Best Practices For Gifted Children. *High Ability Studies, 1–20.* doi:10.1080/13598139.2017.1312295

Zembat, R., İlçi Küsmüş, G. ve Yılmaz, H. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ve sınıf yönetimleri. S. Dinçer (Ed.), *Değişen dünyada eğitim* içinde (s. 68-80). Ankara: Pegem.

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. **Cinsiyetiniz:**

   ( ) Kadın ( ) Erkek

2. **Yaşınız:**

   ( ) 23-29 yaş ( ) 30-39 yaş ( ) 40-49 yaş ( ) 50 yaş ve üzeri

3. **Mesleki kıdeminiz:**

   ( ) 1-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 16-20 yıl ( ) 20 yıl ve üzeri

4. **Eğitim dereceniz:**

   ( ) Lisans ( ) Yüksek lisans

5. **Çalıştığınız okul türü:**

   ( ) MEB İlköğretim Anasınıfı ( ) MEB Bağımsız Anaokulu

   ( ) Özel Bağımsız Anaokulu ( ) Özel Okul Anasınıfı

6. **Özel yetenekli öğrencilerle çalışma deneyiminiz oldu mu?**

   ( ) Evet ( ) Hayır

7. **Özel yetenekli öğrenciler ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?**

   ( ) Evet ( ) Hayır

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı soyadı : Nesibe Gül KARANFİL

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Amasya Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği, 2019

İş Deneyimi

Özel Kampüs Ayyıldız Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Mart 2020